

Znovuobjevení Brtnice a jejího okolí

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ .

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **souhlasím** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Znovuobjevení Brtnice a jejího okolí

Bakalářská práce

Autor práce: Petra Plevová

Vedoucí práce: Ing. Věra Nečadová

Brtnice 2017

Abstrakt

PLEVOVÁ, Petra: Znovuobjevení Brtnice a jejího okolí. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická v Jihlavě. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce: Ing. Věra Nečadová. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Brtnice 2017. 69 stran.

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit potenciál cestovního ruchu na Brtnicku a nalézt nástroje, jak zvýšit návštěvnost lokality. V práci jsou zpracovány výzkumné metody, mající za úkol zjistit aktuální situaci cestovního ruchu v Brtnici. Výsledky výzkumu jsou pak následně zpracovány v nástroje, které je možné využít k vyšší atraktivnosti Brtnice jako turistického cíle. Součástí práce je DVD s dokumentací uspořádané kulturní akce, její vyúčtování a dva druhy dotazníků.

Klíčová slova

Cestovní ruch, Brtnice, analýza SWOT, dotazník, zvýšení návštěvnosti, „Výstafka“, Stezka medvěda Brtníka.

Abstract

PLEVOVÁ, Petra: Rediscovery of Brtnice and its around. Bachelor's work. College of Polytechnics Jihlava. Department of Tourism. Supervisor: Ing. Věra Nečadová. Degree of qualification: bachelor. Brtnice 2017. 69 pages.

The aim of this bachelor thesis is to evaluate the tourist potential of the Brtnice surroundings and to find tools for increasing the tourist numbers in the locality. In this thesis are the processed investigative methods, which have a function to detect the actual tourist situation in Brtnice. The results of the investigation are then afterwards processed for the utilities, which can be used to increase the attractiveness of Brtnice as a tourist destination. A DVD with the documentation of an organized cultural event, its accounts and two types of questionnaires is a part of this work.

Key words

Tourism, Brtnice, SWOT analysis, questionnaire, increase a visit rate, „Výstafka“, The trail of the Brtník bear.

Předmluva

Brtnice je krásné historické město, které si svou minulostí i současností zaslouží pozornost turistů. Proto jsem se rozhodla napsat práci, kterou bych mohla pomoci tomuto městu k vyšší návštěvnosti. V minulosti byla Brtnice významným městečkem, kde se konaly trhy, zastavovaly se zde významné osobnosti a bývala místem, kde se návštěvníci rádi zdrželi. Tuto etapu přetnuly události minulého století, ale nyní se zdá, že Brtnice na svoji slavnou minulost může navázat a znovu se stát oblíbeným výletním místem. Odtud tedy název „znovuobjevení“.

V práci je na základě provedených výzkumných metod uvedeno několik návrhů, jak zvýšit atraktivitu města. Jeden z nich se povedlo realizovat – Oživení Kábova domu, druhý – Stezka medvěda Brtníka je zatím jen teoretickým nápadem. Byla bych ráda, kdyby tato bakalářská práce sloužila jako inspirace pro vytváření dalších nástrojů, jak udělat Brtnici ještě atraktivnější a přitažlivější pro návštěvníky.

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce, paní Ing. Věře Nečadové za její odborné vedení, cenné připomínky, poskytnutý čas a ochotu během tvorby této práce. Další poděkování patří také paní Ing. Janě Honsové za odborné diskuze a mentoring. V neposlední řadě bych ráda vyjádřila velký dík svým blízkým za trpělivost a shovívavost nejen v období vypracovávání této práce, ale celého mého studia.

Obsah

Teoretická část.....	12
1. Cestovní ruch.....	12
2.2 Historie cestovního ruchu.....	13
2.3 Typologie cestovního ruchu	14
2.4 Typy cestovního ruchu	16
2.4.1 Aktivní cestovní ruch	16
2.4.2 Incentivní turistika.....	17
2.4.3 Poznávací turistika	17
2.4.4 Venkovská turistika.....	18
2.4.5 Veletržní a kongresová turistika.....	18
2.4.6 Lázeňská turistika.....	19
2.4.7 Specifická turistika.....	20
2.5 Předpoklady cestovního ruchu	20
2.5.1 Lokalizační předpoklady – přírodní	21
2.5.2 Velkoplošně chráněná území	21
2.5.3 Lokalizační předpoklady – kulturně-historické památky.....	22
2.5.4 Ochrana kulturně – historických předpokladů	23
2.6 Realizační předpoklady – infrastruktura cestovního ruchu.....	23
2.6.1 Doprava	23
2.6.2 Ubytování	24
2.6.3 Stravování.....	25
2.6.4 Další služby cestovního ruchu.....	25
2.7.3 Organizace působící v cestovním ruchu.....	26
2.9 Legislativa pro ČR	28
2.10 Financování ČR.....	29
Praktická část.....	29

3. Vysočina.....	29
3.1 Brtnice	30
3.2 Historie Brtnice	31
3.3 Zajímavosti a atraktivita na Brtnicku.....	34
3.3.1 Zámek Brtnice	34
3.3.2 Hrad Rokštejn.....	34
3.3.3 Rodný dům Josefa Hoffmanna	34
3.3.4 Dům Valdštejnů s IC a Muzejní expozicí	34
3.3.5 Farní kostel sv. Jakuba Většího a zámecký kostel blahoslavené Juliány.....	35
3.3.6 Židovské stopy v Brtnici	35
3.3.7 Uhřetov – pivovar Rupprecht	36
3.3.8 Příseka – Muzeum autíček	36
3.3.9 Střížov	36
3.3.10 Přímětkov	36
3.3.11 Jestřebí.....	36
3.3.12 Údolí řeky Brtnice	36
4. Typologie cestovního ruchu v Brtnici	37
4.1 Druhy cestovního ruchu	37
4.2 Typy cestovního ruchu	38
5. Lokalizační a realizační předpoklady cestovního ruchu v Brtnici	38
5.1 Přírodní a kulturně-historické lokalizační předpoklady	38
5.2 Realizační předpoklady	39
6. Analýza SWOT	39
6.1 Brtnice – analýza SWOT.....	40
6.1.1 Zpracování silných stránek.....	41
6.1.2 Zpracování slabých stránek	42
6.1.3 Zpracování příležitostí.....	42

6.1.4 Zpracování ohrožení.....	43
7. „Výstafka“ aneb Oživení Kábova domu	44
7.1 Financování výstavy.....	45
7.2 Kábův dům v minulosti a dnes	46
8. Stezka Medvěda Brtníka	47
8.1 Možné způsoby financování stezky	48
9. Dotazníky	48
9.1 Dotazník pro podnikatele	48
9.2 Dotazník pro turisty.....	55
10. Shrnutí	66
11. Závěr.....	68
Seznam zdrojů a použité literatury.....	70
Tištěné zdroje	70
Elektronické zdroje	70
Obrázky	71
Tabulky.....	71
Seznam tabulek	72
Seznam obrázků	72
Seznam příloh.....	73

Úvod

Při vybírání vhodného tématu pro moji bakalářskou práci jsem nepřemýšlela dlouho. Téma Brtnice se mi samo nabízelo. Žiji v této malebné obci již několik let a není mi lhostejný její osud. Proto bych ráda přispěla k jejímu rozvoji zpracováním této práce.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení potenciálu cestovního ruchu na Brtnicku a nalezení nástrojů ke zvýšení návštěvnosti této lokality. Součástí bakalářské práce je dotazníkové šetření, kdy budou osloveni jednak občané přímo v lokalitě bydlící, podnikatelé mající zde své provozovny a zároveň i návštěvníci přijíždějící do této lokality.

Pro splnění zadaného cíle je třeba najít atraktivity, kvůli kterým do lokality budou turisté jezdit. Některé již existují a jen je třeba jejich správné prezentace, jiné se teprve musí vytvořit. Jedním z dílčích cílů je rozšířit povědomí o existenci Brtnice jako takové, protože si myslím, že její historie i současnost je zajímavá a může obohatit každého návštěvníka. V teoretické části práce se zabývám teorií cestovního ruchu, jeho druhy a formami, historií a trendy ve světě, v Evropě a v tuzemsku. Praktická část obsahuje metody výzkumu a praktické návrhy pro zvýšení návštěvnosti Brtnice a jejího zatraktivnění jako turistického cíle.

Při výzkumu potenciálu a návštěvnosti jsem nejprve vybrala druhy a typy cestovního ruchu, které jsou vhodné pro Brtnici. Dále jsou určeny lokalizační přírodní a kulturně-historické předpoklady a realizační předpoklady. Výzkumné metody použité v této práci jsou analýza SWOT a dotazníkové šetření. Analýza SWOT je použita pro zjištění silných a slabých stránek lokality Brtnice, její případná ohrožení a příležitosti. Dotazníkové šetření slouží ke zjištění názoru návštěvníků na Brtnici a k získání případných tipů a návrhů na zlepšení atraktivit a služeb. Mezi místními podnikateli slouží dotazník ke zjištění jejich názoru na turismus ve městě, zda a jak pocítují příchod hlavní turistické sezony. Dotazník je vypracován ve dvou mutacích. Jedna je určena pro návštěvníky Brtnice a druhá pro místní podnikatele.

Při zpracovávání této bakalářské práce jsem studovala odbornou literaturu, která souvisí se zadaným tématem, používala statistická data, grafické metody a dedukci.

Teoretická část

1. Cestovní ruch

Cestovní ruch je vědou, ve které se prolíná několik různých oborů. Můžeme jej zkoumat z pohledu ekonomiky cestovního ruchu, sociologie, geografie, kultury nebo psychologie.

Definice cestovního ruchu existuje hned několik. Vyvíjely se stejně, jako se vyvíjí obor sám. Jedna z prvních pochází z roku 1942 ze Švýcarska od Hunzíkera a Krapfa. Ti popisují cestovních ruch jako *soubor jevů a vztahů, vyplývajících z pobytu osob na cizím místě, pokud cílem pobytu není trvalé usazení nebo výkon výdělečné činnosti* (Hunziker a Krapf, 1942, In Kopšo, 1979; Gúčík 2010, In Linderová 2015). Tou nejpoužívanější a nejznámější je teorie z roku 1991 od Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO), kdy se cestovním ruchem rozumí *činnost osoby, která cestuje na přechodnou dobu do místa mimo své běžné životní prostředí, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě*. (1991, Gúčík, 2001, In Linderová, 2015). V České a Slovenské republice vznikla také teorie od Gúčíka, která definuje cestovní ruch jako *soubor činností, zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. Jejich cílem je odpočinek, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábav, kulturní a sportovní vyžití, služební cesty, tj. získání komplexního zážitku*. (2000, In Gúčík, 2004; Gúčík, 2010, In Linderová, 2015)

Z výše uvedených teorií vyplývá několik základních znaků cestovního ruchu. Jevy, jež jej tvoří, zahrnují pohyb lidí v různých lokalitách, které nejsou jejich obvyklým životním prostředím, tento pohyb má pouze dočasný charakter a není spojený s výdělečnou činností. Dočasným charakterem rozumíme v tuzemsku pobyt kratší 6 měsíců, v zahraničí méně jak 1 rok.

Cestovní ruch musí splňovat základní podmínky pro svoji existenci. Těmi jsou svobodný pohyb lidí, dostatečný fond volného času, dostatečné uspokojení základních životních potřeb a existence primární nabídky (atraktivit). Svobodným pohybem lidí se rozumí území, kde obyvatelé nejsou omezeni zákazy vycestování ze země, či složitým byrokratickým systémem povolení k pohybu na cizím území. Trendem, který výrazně pomáhá rozvoji cestovního ruchu, je prodlužování fondu volného času a zkracování pracovní doby. Pojem volný čas a dovolená jsou záležitostmi až posledního století. Pojem primární nabídka znamená

existenci přírodních nebo kulturně – historických atraktivit, které tvoří cíl návštěvníků. Pro cestovní ruch je v neposlední řadě třeba, aby země byla natolik vyspělá, že její obyvatelé mohou uspokojovat nezbytné životní potřeby – jídlo, ošacení, bydlení, práci. Teprve poté přichází potřeba uspokojovat potřeby zbytné, mezi které patří i cestování. (1)

2.2 Historie cestovního ruchu

Moderní cestovní ruch se váže až k počátkům 20. století. Cestování jako takové má ale kořeny už v 5. stol. př.n.l, kdy za obchodem a válkami cestovali Fénicičané, Egypťané, Sumerové a Peršané. Důležitý prvek pro cestování vytvořili Římané, kteří budovali cesty po celém území svojí tehdejší říše. Ve středověku byly rozšířené hlavně cesty za zkušenostmi, které podnikali mladí muži z řad šlechticů, bohatých měšťanů a kupců.

Ve 13. století začaly v Evropě vznikat první zájezdní hostince a započala kolonizace zámořských území, hlavně Indie a Číny. Jedním z nejznámějších cestovatelů z té doby byl kupec Marco Polo. Tento rozmach dosáhl vrcholu v 15. století, kdy byla objevena Kryštofem Kolumbem Amerika a uskutečňovaly se objevné plavby hlavně ze Španělska a Portugalska. Hlavní překážkou pro rozvoj cestovního ruchu bylo po dlouhá staletí omezení volného pohybu. Až v 17. století získali toto právo šlechtici a kupci. V té době byly také velmi oblíbené mezi šlechtici tzv. „Grand Tours“. Ti vyraželi na cesty po cizích zemích za účelem získání zkušeností, vzdělání a seznámení s odlišnými kulturami. Na přelomu 18. a 19. století začali cestovat i bohatší měšťané.

Velký zlom znamenalo zrušení nevolnictví a následná průmyslová revoluce. Rostl fond volného času, společnost se rozvrstvila na nové sociální třídy a začala se rozvíjet technika zjednodušující život. Ke konci 19. století byla populární hlavně pěší a horská turistika, bohatší obyvatelé cestovali do lázeňských středisek. Dalším milníkem byl rozvoj železniční dopravy, která výrazně usnadňovala cestování i do vzdálenějších lokalit. K tomuto období patří dvě významná jména – Thomas Cook, který organizoval první hromadné zájezdy a založil první cestovní kancelář a Karl Baedeker, který vydal první tištěný průvodce. Až do období po první světové válce se rozvíjela parní a železniční doprava a cestovní ruch nebyl ze stran jednotlivých států nijak omezen. Následovala však hospodářská krize ve 30. letech 20. století která s sebou přinesla několik ochranných opatření – víza, omezení počtu dovážených či vyvážených komodit apod.

Druhá světová válka a politické změny, které po ní přišly, rozdělily svět a s ním i cestovní ruch na dvě části. Východ byl pod diktátem socialismu. Ten omezoval pohyb osob a cestovnímu ruchu nepřispíval ani nedostatek financí běžných obyvatel. V Československu se jako důsledek omezení vycestování do zahraničí rozrostlo ve velké míře chataření a chalupaření. Vytvořil se vázaný cestovní ruch v podobě dětských táborů či pobytů pod hlavičkou ROH. Západ Evropy naopak cestovní ruch rozvíjel a díky dostatku finančních prostředků a volnému pohybu si mohli běžní obyvatelé dovolit cestovat. Ve velké míře se v těchto zemích rozvíjel sociální cestovní ruch, který umožňoval cestování i sociálně slabým skupinám.

Během 20. století se zakládaly organizace cestovního ruchu – WATA, UNWTO a další, vznikaly vzdělávací instituce pro pracovníky v cestovním ruchu, rostla základna infrastruktury, díky rozvoji silniční a letecké dopravy se začalo cestovat na dlouhé vzdálenosti a vznikla samostatná věda a výzkum cestovního ruchu. (1)

2.3 Typologie cestovního ruchu

Rozdělení cestovního ruchu na druhy, typy a formy je poměrně proměnlivé. Záleží na autorovi a publikaci, ze které čerpáme nebo na aktuálních trendech v oblasti turismu a cestování. V textu níže jsou popsány vybrané druhy a typy cestovního ruchu.

V následující tabulce najdeme rozdělení cestovního ruchu podle druhů. Můžeme ji použít k segmentaci návštěvníků, ke zjištění jaké skupiny do sledované destinace přijíždějí, za jakým účelem, jak dlouho se zdrží, preferenci ubytování apod. Pokud víme, že se například návštěvníci zdržují v destinaci pouze jeden den z důvodu malého počtu ubytování, tak tuto službu rozšíříme a docílíme tak delšího setrvání návštěvníků v destinaci.

Tabulka č.1 Druhy cestovního ruchu.

Základní členění	domácí zahraniční (výjezdový, příjezdový, tranzitní)
Motivace účasti (cíle cesty)	rekreační kulturně poznávací vzdělávací společenský sportovní

	náboženský zdravotní a léčebný motivy: svatba, oslava výročí, akce atd.
Délka pobytu	krátkodobý střednědobý dlouhodobý
Způsob organizace	organizovaný neorganizovaný
Počet účastníků	individuální (1 osoba, 1 rodina) skupinový
Věk účastníků	mládež rodiny s dětmi, dospělí senioři
Způsob financování	komerční sociální
Prostředí	město venkov střediska cr lázně
Intenzita turistických proudů	stálá sezonní mimosezonní
Způsob ubytování	ubytovací zařízení (hotely, motely, botely, penziony, hostely aj.) kempy chaty a chalupy ubytování v soukromí
Dopravní prostředky	silniční individuální – automobil, motocykl, kolo autobusová železniční lodní letecká kombinovaná městská hromadná doprava
Stravování	individuální společné

2.4 Typy cestovního ruchu

Typy cestovního ruchu jsou charakterizovány druhem aktivit typických pro danou lokalitu. Tyto aktivity představují hlavní motivaci návštěvníků a účastníkům na straně nabídky slouží k vytváření konkrétních produktů cestovního ruchu. Typy cestovního ruchu se mohou měnit a přibývat v závislosti na trendech a preferencích účastníků na straně poptávky.

2.4.1 Aktivní cestovní ruch

Pro tento typ cestovního ruchu jsou typické aktivity, které musí člověk vykonávat vlastním pohybem. Jedná se o pěší turistiku, cykloturistiku, hipoturistiku, zimní turistiku nebo vodáctví. Provozování aktivního cestovního ruchu vyžaduje především přítomnost přírodních předpokladů.

Pěší turistika – nemá téměř žádné nároky na vybavení a mohou ji vykonávat všechny věkové skupiny návštěvníků v jakémkoliv krajinném reliéfu. Oblíbená je pěší turistika v horských terénech, v lokalitách s přírodními zajímavostmi a ve stále populárnějších geoparcích. O rozvoj pěší turistiky se stará hlavně Klub českých turistů, jenž od roku 1889 spravuje širokou a rozvětvenou síť turistických stezek v České republice. Lze využít také naučných stezek, které mají vzdělávací charakter. Při provozování pěší turistiky, zvláště v chráněných oblastech, je nutné dodržovat zásady ochrany přírody.

Cykloturistika – velmi populární je turistika na kole. Rozšířená je hlavně v nižších oblastech, ale stále populárnější je i horská cykloturistika. Stále vznikají nové cyklostezky, cyklotrasy a cyklistické trasy. Stejně jako u pěší turistiky je třeba při pohybu v přírodě dbát zásad na její ochranu a hlavně v chráněných oblastech nesjíždět z vyznačených stezek. Rozvoji cykloturistiky pomáhá certifikát Cyklisté vítáni, který označuje stravovací, ubytovací služby a turistické cíle, jenž mají vybavení a zázemí pro přítomnost cyklistů.

Hipoturistika – označení turistiky na koni. Se zvyšujícím se počtem koní v České republice i v Evropě, roste popularita hipoturistiky. V posledních letech vznikla a stále se rozšiřuje síť hipostezelek a koňských stanic. Na těchto stanicích je možnost přespání, případně i stravování pro jezdce a jejich koně.

Zimní turistika – pro provozování této turistiky více než u jiných platí nutnost existence přírodních předpokladů. Pro sjezdové lyžování je to hlavně kopcovitý terén, nejlépe horský. Zimní turistika je někdy v rozporu s ochranou přírody, protože spousta lyžařských středisek je situována v chráněných oblastech. Běžkové lyžování je v tomto ohledu šetrnější, jelikož může být provozováno i v rovinném terénu a nevyžaduje přítomnost materiálně-technické základny.

Vodácká turistika – stejně jako u zimní turistiky je nutná existence přírodních předpokladů - vodní plochy nebo toku. V České republice má vodáctví poměrně dlouhou tradici. Dá se říci, že je poměrně šetrné k přírodě, protože vodácká mola a kempy nejsou většinou stavěna v chráněných oblastech a při průjezdu těmito oblastmi platí zákaz zajiždění ke břehu a vystupování z lodí.

2.4.2 Incentivní turistika

Pod tímto pojmem se skrývá motivační, sdružující nebo seznamovací turistika a pobyty pro zaměstnance firem, zákazníky nebo vzdělávací pobyty pro pracovníky cestovních agentur či turistických středisek. Nejčastější jsou rekreační a poznávací pobyty, wellness, sportovní nebo společensko-zábavní akce. Tento typ turistiky má několik specifických znaků. Účastníci jsou většinou v malé uzavřené skupině, využívají vícehvězdičkových hotelů, mají předem sestavený atraktivní nebo vzdělávací program a kladou vysoký důraz na kvalitu služeb.

2.4.3 Poznávací turistika

Poznávací turistika je v České republice provozována ve velké míře, díky množství kulturně-historických památek. Pilířem této turistiky je navštěvování architektonických památek – hrady, zámky, církevní i technické památky, kulturních zařízení – galerie, muzea, divadla a kulturní krajiny – parky, zahrady nebo vodní kanály. Můžeme sem zařadit i návštěvy specifických regionů – Slovácko, Beskydy, jižní Čechy. Jistým omezením tohoto typu turistiky je její sezónnost. Je jen málo kulturně – historických památek, zvláště hradů a zámků, které jsou přístupné i v zimním období. Naopak oblíbenou cestou k zatraktivnění je pořádání rozmanitých doprovodných akcí na těchto památkách – šermířské souboje, historické bitvy, jarmarky, představení, výstavy apod.

2.4.4 Venkovská turistika

Širokou kapitolou cestovního ruchu je venkovská turistika. Řadíme do ní agroturistiku, agroekoturistiku, ekoturismus, chataření a chalupaření. Obecně lze venkovskou turistiku charakterizovat jako pobyt mimo město ve venkovském prostředí a v přírodě, na vesnici nebo usedlosti či samotě nebo na farmě či tzv. sekundárním bydlení – chaty a chalupy.

Agroturistika – tento pojem znamená pobyt na statku či farmě, který zahrnuje ubytování, stravování a možnost vyzkoušet si obvyklé práce spojené s provozem farmy, zemědělstvím a chovem zvířat. Pro zemědělce a farmáře slouží agroturistika většinou jako doplňkový nebo jeden z druhů příjmů.

Ekoturistika – účastníci ekoturistiky navštěvují hlavně zvláště chráněná území – národní parky, chráněné krajinné oblasti atd., se snahou co nejméně tato území narušit svojí přítomností, jedná se hlavně o pěší turistiku o jednom a více dnech

Ekoagroturistika – pobyt na farmách zaměřených na ekologickou a biozemědělskou výrobu. Tyto pobyty bývají spojeny se zapojením účastníka do chodu farmy, stravování s rodinou farmáře ze surovin vyrobených na farmě atd. Tito farmáři hospodáři způsobem šetrným k přírodě a jejich výrobky podléhají přísným certifikacím.

2.4.5 Veletržní a kongresová turistika

Velmi dynamicky se rozvíjející odvětví cestovního ruchu. Kongresová turistika znamená účast na odborné akci, označované nejčastěji jako kongres, sympozium či konference. Účastníci jsou velmi silnou ekonomickou skupinou s vysokými denními útratami. Klade se důraz na atraktivitu místa konání konference, kvalitu ubytovacích a stravovacích služeb a bohatý doprovodný program. Veletržní turistika již nemá takovou stoupající tendenci jako kongresová. Je to dáno tím, že je vázaná na zázemí veletržních areálů, které jsou kupříkladu v České republice pouze v Brně, Praze, Českých Budějovicích, Litoměřicích, Lysé nad Labem a Ostravě. Jedná se většinou o propagaci a nabídku obchodníků a výrobců, kteří prezentují své produkty na tematicky zaměřených veletržních akcích, většinou vícedenních.

2.4.6 Lázeňská turistika

Velmi oblíbené odvětví turistiky. Vyžaduje přítomnost přírodních léčivých předpokladů – čisté přírodní prostředí, léčivé prameny apod. Lázně slouží k znovunabytí fyzických a duševních sil. Každé lázeňské středisko je svým charakterem zaměřeno na léčbu a rekonvalescenci jiných druhů chorob. V posledních letech se rozvíjí specifický druh lázeňské turistiky a to je wellness a relaxace. Stále více návštěvníků míří do lázní ne primárně za uzdravením, ale odpočinkem a na klasickou dovolenou. Liší se také délka pobytu, pro klasický lázeňský pobyt je třeba setrvat v místě alespoň tři týdny, wellness pobyty mají délku většinou týden, často se také využívá krátkých víkendových pobytů.

Tabulka č.2 Počet hostů ubytovaných v lázeňských zařízeních za rok 2016 podle vybraných zdrojových zemí

Hosté celkem	797306
Rezidenti	446486
Nerezidenti	350820
Belgie	1269
Bulharsko	379
Dánsko	1138
Estonsko	454
Finsko	752
Francie	2917
Chorvatsko	358
Irsko	303
Island	64
Itálie	2510
Kypr	264
Litva	586
Lotyšsko	463
Lucembursko	110
Lichtenštejnsko	32
Maďarsko	1566
Malta	27
Německo	177096
Nizozemsko	2719
Norsko	666
Polsko	3551
Portugalsko	320

Slovinsko	405
Spojené království	3532
Srbsko a Černá Hora	192
Španělsko	1412
Švédsko	1241
Švýcarsko	2477
Turecko	509
Ukrajina	6193
Ostatní evropské země	3406
Kanada	1092
Spojené státy americké	4889
Brazílie	223
Mexiko	196
Ostatní americké země	241
Čína	6989
Indie	232
Izrael	8586
Japonsko	711
Jižní Korea	989
Tchaj-wan	19117
Saúdská Arábie	3132
Spojené arabské emiráty	1050

Rakousko	7461
Rumunsko	925
Rusko	52893
Řecko	694
Slovensko	10231
Slovinsko	405

Ostatní asijské země	12629
Jihoafrická republika	65
Ostatní africké země	945
Austrálie	546
Nový Zéland	73

Zdroj: Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních podle zemí. Český statistický úřad [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jspx?_afPp=VystupObjekt&pvo=CRU06&z=T&f=TABULKA&katalog=31744&c=v3~8__RP2016#w=

2.4.7 Specifická turistika

Do specifické turistiky řadíme mnoho úzce zaměřených druhů turistiky. Vzhledem k dynamickému rozvoji přibývají stále nové druhy. Mezi nejpopulárnější v posledních letech patří:

Městská turistika – cestování do velkých měst s kulturně-historickým potenciálem s cílem poznat nejznámější turistická lákadla, např. Paříž, Londýn, Benátky.

Nákupní turistika – účastníci cestují do velkých nákupních center, nákupních zón či středisek řemesel. Motivem tohoto cestování může být nákup za nižší cenu, nákup exkluzivního druhu zboží či jen prohlížení produktů bez potřeby nákupu. V blízkém okolí Jihlavy jsou typickou lokalitou Hatě u Znojma na hranicích s Rakouskem.

Gastroturistika – cestování za gastronomií, ať už lokální nebo světovou, účast na gastroakcích a festivalech, cestování po známých restauracích a regionech. Tyto návštěvy mohou být spojeny nejen s ochutnávkami, ale i s poznáním – prohlídky mlýnů, pivovarů, palíren a dalších.

Náboženská turistika – navštěvování sakrálních památek – kostelů, klášterů, poutních míst, účast na náboženských akcích a poutích, mající hlavně duchovní význam

Turistika za uměním – cestování přímo za konkrétní kulturní akcí - účast na koncertech, hudebních festivalech, muzikálech, návštěvy divadelních představení apod. (2)

2.5 Předpoklady cestovního ruchu

Předpoklady představují soubor všech přírodních, kulturních, společenských, materiálně-technických a dalších složek, které jsou vzájemně provázány a spolu vytvářejí prostor

a potenciál pro existenci cestovního ruchu. Předpoklady dělíme na lokalizační, které se dále dělí na přírodní a kulturně-historické, realizační-komunikační, materiálně-technické a selektivní, které se dále dělí na politické, administrativní, demografické, urbanizační, sociologické, ekologické a personální.

2.5.1 Lokalizační předpoklady – přírodní

Patří mezi zásadní a rozhodující předpoklady cestovního ruchu.

Reliéf a přírodní atraktivita krajiny – skalní města, členitý krajinný terén, ledovcové doliny a kotle, soutěsky, jeskyně, krasy, propasti a další

Vodstvo – jezera, řeky a jejich meandry, rybníky, prameny, vývěry minerálních vod

Klima a kvalita vzduchu – návštěvníci se pro lokality rozhodují také na základě preferencí klimatu. Nejatraktivnější jsou stále cesty do teplých podnebí, ale v posledních letech vzrůstá obliba i cestování do chladnějších severských destinací. Typickým využitím lokálního klimatu jsou lázně, kde hlavní léčebnou složkou je čisté ovzduší.

Flóra – rašeliniště, rozsáhlé lesní porosty, horské pastviny, vzácné a chráněné rostlinstvo a rostlinná společenstva, dřeviny a kosodřeviny

Fauna – lokality s výskytem vzácných živočichů, např. velkých šelem – rys, medvěd, ohrožené druhy ptactva, žab, obojživelníků atd.

2.5.2 Velkoplošně chráněná území

Vzácné a unikátní přírodní předpoklady je třeba pro jejich zachování pro budoucí generace chránit. Za tímto účelem existují velkoplošně chráněná území – Národní parky a Chráněné krajinné oblasti.

Národní parky – zvláště chráněná území, rozdělená na čtyři zóny. Jádrem NP tvoří území s nejpřísnější ochranou, kde je zakázán vstup, v dalších dvou zónách je pohyb návštěvníků upraven pomocí vyznačených chodníků a stezek. V poslední tzv. ochranné zóně se mohou nacházet ubytovací a stravovací kapacity, či sídelní zástavba místních obyvatel. V České republice jsou čtyři Národní parky – Krkonošský národní park, České Švýcarsko, Šumava a Podyjí.

Chráněné krajinné oblasti – méně přísně chráněné oproti Národním parkům, ale činnosti v těchto územích jsou omezeny limity hospodaření a využívání přírodních předpokladů. V současné době je v České republice 26 CHKO, včetně nejnovější oblasti, bývalého vojenského prostoru Brdy.

2.5.3 Lokalizační předpoklady – kulturně-historické památky

Do této skupiny patří předpoklady vytvořené činností člověka. Tvoří jeden z hlavních motivů příjezdu návštěvníků do dané lokality. Kulturně-historické památky je skupina, která obsahuje architektonické památky, přírodní památky a soubory materiálních a duchovních projevů člověka. Tato skupina lokalizačních předpokladů je dokladem historického a kulturního vývoje národa.

Architektonické památky

Mají největší význam pro cestovní ruch, jelikož jsou nejčastějším cílem návštěvníků. Tuto skupinu tvoří dvě podskupiny a to památky profánní – světské a sakrální – církevní.

Do profánní skupiny patří všechny nemovité historické památky. Jmenovitě historická jádra měst, historické územní celky, kam patří hrady, zámky a tvrze, městská architektura, lidová architektura, technické památky, vojenské památky, sochy a další drobná kamenická a kovová díla.

Církevní památky zahrnují všechny duchovní stavby. Patří sem kostely, kláštery, chrámy, synagogy i hřbitovy.

Přírodní památky

Jedná se sice o památky tvořené přírodními prvky, ale pozměněné nebo vytvořené činností člověka. Jedná se o zámecké zahrady, parky, archeologická naleziště či arboreta.

Soubory materiálních a duchovních projevů člověka

Do této skupiny patří prvky, které byly vytvořeny a předávány z generace na generaci. Mezi nejznámější patří řemesla, tradice, tradiční a krajové kuchyně, náboženství, hudba a jazyk. Například známá Jízda králů, masopusty, nářečí, lidové tance nebo olomoucké syrečky. Některé soubory mohou být pro národ tak významné, že získají statut Národní kulturní památky.

2.5.4 Ochrana kulturně – historických předpokladů

Národní kulturní památky – vyhlášení národní kulturní památky hovoří o jedinečnosti takové památky a nutnosti ji zvláště chránit jako součást kulturního dědictví národa. Za NKP mohou být vyhlášeny hrady, zámky, církevní památky, hradiště, technické a vojenské památky i památky lidové architektury.

UNESCO – seznam světového kulturního dědictví je pro zařazenou památku nejvyšším stupněm ochrany a označení naprosté unikátnosti ve světovém měřítku. V České republice máme 12 památek zapsaných na tento seznam. Například Třebíč se svojí židovskou čtvrtí, hřbitovem a bazilikou sv. Prokopa, Telč a její historické jádro města, poutní místo Zelená hora na Žďársku a další. (3)

2.6 Realizační předpoklady – infrastruktura cestovního ruchu

Realizační předpoklady se dělí, jak už bylo řečeno na komunikační a materiálně – technické. Obojí dohromady tvoří infrastrukturu cestovního ruchu. Do komunikačních předpokladů řadíme hlavně dopravní síť, materiálně – technická obsahuje ubytování, stravování a další služby pro účastníky cestovního ruchu.

2.6.1 Doprava

Dalo by se říci, že doprava je základním stavebním kamenem cestovního ruchu, bez níž by jeho nynější podoba neexistovala. Doprava a dopravní infrastruktura jsou spojovacím faktorem mezi zdrojovou oblastí – bydlištěm účastníků cestovního ruchu a mezi cílovými lokalitami.

Na dopravu v cestovním ruchu můžeme pohlížet z mnoha směrů. Tím stěžejním je právě využití dopravy jako prostředku k dosažení cílového místa. Nejčastěji je na kratší vzdálenosti využíváno automobilu, na dlouhé vzdálenosti drží přední místo už několik desetiletí letecká doprava. Co se týče hromadné dopravy, tak poměrně hustou síť lze využívat v autobusové dopravě. Využití vlakové dopravy má spíše klesající tendenci, hlavně v České republice, kvůli nízkému komfortu služeb a chybějícím vlakovým stanicím v mnoha obcích. Absencí moře není v České republice příliš rozvinuta osobní lodní doprava, přesněji pravidelné lodní linky, častější jsou spíše výletní plavby.

Doprava samotná může být také vyhledávaným cílem návštěvníků. Například právě lodní doprava ve formě okružních plaveb, nebo plavby po vodních kanálech. Můžeme zde zmínit i atraktivní lanovky, viz. lanovka na pražském Petříně, která patří mezi vyhledávané turistické cíle v České republice nebo horské lanovky ve Švýcarsku.

Velmi specifická je také kategorie dopravně – turistické infrastruktury, která umožňuje turistům vykonávání volnočasových a sportovních aktivit. Řadíme sem lyžařské vleky a lanovky, běžecké trasy, skibusy, cyklotrasy, hipostezky i trasy pro pěší turistiku. (2)

2.6.2 Ubytování

Ubytovací zařízení jsou ukazatelem stupně rozvoje cestovního ruchu v destinaci. Existuje několik způsobů rozdělení jednotlivých ubytovacích zařízení, podle druhu, vybavení, služeb atd. Základní druhy jsou tyto:

Hotel- zařízení, obvykle s větší ubytovací kapacitou, nabízející přenocování v pokojích různých kategorií, nabízející mnoho doprovodných služeb – stravování, služby recepce či úschovu cenností.

Penzion – zařízení s menší kapacitou než hotel, nabízející přenocování v komornějším, až rodinném prostředí s omezenými nabídkami služeb, ale často se stravováním

Motel – hotel či penzion přizpůsobený pro motoristy, s parkovištěm, umístěné blízko silnic či dálnic

Botel – hotel, který je postavený v prostoru lodi pevně ukotvené, se stravováním, nejčastěji ve velkých městech

Ostatní ubytovací zařízení – kempy, chaty, ubytovny, hostely atd.

Tabulka č.3: Vývoj počtu ubytovacích zařízení, pokojů, lůžek, míst pro stany a karavany a hosty od roku 1990.

	1990	1997	2000	2004	2008	2012	2013	2014
Ubytovací zařízení	2 531	7 685	7 703	7 605	7 557	9 970	9 013	9 163
hotely a podobná ubytovací zařízení	1 263	3 669	4 112	4 278	4 469	6 301	5 833	5 992
v tom:								
hotely *****	6	7	13	34	46	56	57	58
hotely ****	40	111	158	252	425	553	557	601
ostatní hotely	756	1 660	1 732	1 596	1 627	1 977	1 868	927
penziony	461	1 891	2 209	2 396	2 371	3 715	3 351	406
kempy	192	462	480	499	485	506	513	516

chatové osady a turistické ubytovny	888	1 187	1 112	968	892	1 113	993	995
ostatní jinde neuvedená	188	2 367	1 999	1 860	1 711	2 050	1 674	1 660
Pokoje		172 239	169 395	164 516	181 026	215 048	202 482	206 258
Lůžka	318 638	457 612	440 314	433 211	463 087	554 523	519 909	529 250
Místa pro stany a karavany			42 737	51 798	50 605	49 638	50 837	48 585
Hosté v tis. osob	8 423	11 623	11 283	12 362	11 986	15 408	15 587	17 196

Zdroj: Česká republika od roku 1989 v číslech - 2015: Cestovní ruch. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-vy42dggohg#10>

2.6.3 Stravování

Stravovací služby tvoří široký segment infrastruktury cestovního ruchu. Jejich kvalita může ovlivnit oblíbenost dané lokality mezi návštěvníky. Dělí se na:

zařízení otevřené gastronomie – jsou dostupná všem návštěvníkům – restaurace, kavárny, jídelny, vinárny či rychlé občerstvení

zařízení uzavřené gastronomie – nejsou veřejně přístupná, pokud se jedná o hotelovou restauraci, tak je k dispozici pouze hotelovým hostům, další typ jsou školní jídelny, či firemní stravovací provozy

zařízení u hotelů – hotelové restaurace přístupné i veřejnosti

2.6.4 Další služby cestovního ruchu

Kategorie služeb je velmi obsáhlá. Ve službách se prolíná cestovní ruch s mnoha dalšími obory.

Informační služby – spolu se stravovacími a ubytovacími službami patří informační k nejdůležitějším službám v cestovním ruchu. Účastníkům cestovního ruchu se dostává nepřehledné množství informací z mnoha zdrojů.

Turistická informační centra – účelová veřejná služba, jejíž hlavní činností je poskytování informací veřejnosti, bezplatně a tyto informace jsou poskytovány buď osobně, telefonicky, elektronicky, poštou či prostřednictvím médií. Další doplňkové služby mohou být zpoplatněny, například kopírovací služby, přístup k internetu či prodej upomínkových předmětů. Služby IC jsou přístupné jak turistům, tak místním obyvatelům.

Pracovník informačního centra je pozice, která vyžaduje široké znalosti a dovednosti. Zaměstnanci center by měli být komunikativní, vstřícní k návštěvníkům, umět řešit nezvyklé situace a požadavky. Jejich odborné znalosti se zakládají na jazykové vybavenosti, práci

s informačními technologiemi, všeobecných znalostech o historii, kultuře a lokalitě, kde se IC nachází. Pracovník IC musí umět poradit s výběrem ubytování, restaurace, poskytnout informace o kulturních akcích, památkách a jejich otevíracích dobách a vstupném či poskytnout krátký odborný výklad místní lokalitě.

Cestovní kanceláře a agentury – tyto subjekty zprostředkovávají za úplaty prodej zájezdů, ubytování a další služby cestovního ruchu. Rozdíl mezi cestovní kanceláří a agenturou je v tom, že kancelář kromě zprostředkování může zájezd i zorganizovat. Agentura tyto zájezdy pouze distribuuje a prodává.

Průvodcovské služby – jedná se o osobní službu, kdy průvodce provádí jednotlivce nebo skupinu památkou, městem nebo lokalitou a poskytuje odborný výklad. Tyto služby mohou být zaplacený už v ceně dovolené, kde je služba vedoucího či doprovodu zájezdu již v balíčku, nebo si je turisté mohou objednávat jako místního průvodce v cílové lokalitě.

Směnárenské služby – jsou využívány při zahraničních cestách, slouží pro směnu cizích měn za domácí. Směna může proběhnout jak v hotovosti tzv. valutami nebo cestovními a bankovními šeky.

Pojištění v cestovním ruchu – vzhledem k širokému spektru cestovního ruchu se využívají téměř všechny druhy existujících pojištění či jejich kombinace. Mezi povinná patří hlavně pojištění proti úpadku, které musí mít všechny cestovní kanceláře nebo zdravotní pojištění fyzických osob. Nejčastějším pojištěním je cestovní, úrazové, pojištění odpovědnosti nebo storna zájezdu. Při cestách do zahraničí je výhodné mít uzavřené také pojištění léčebných výloh. (4)

2.7.3 Organizace působící v cestovním ruchu

Existuje velké množství organizací a sdružení, které se zabývají, nebo alespoň částečně dotýkají problematiky cestovního ruchu. Mohou upravovat pravidla a normy v cestovním ruchu, mít vzdělávací funkci, členství v těchto organizacích s sebou obvykle nese jak výhody, tak závazky. Níže je popsáno jen několik významnějších organizací.

UNWTO – Světová organizace cestovního ruchu, největší a nejvýznamnější organizace působící v celosvětovém měřítku. Vznikla v roce 1974 a jejím sídlem je španělský Madrid. Jejím úkolem je podpora mezinárodního cestovního ruchu, spolupráce a porozumění mezi národy a utužování světového míru. Má možnost spolupracovat s orgány OSN. Pořádá

vzdělávací programy pro pracovníky cestovního ruchu, vydává odborné publikace, organizuje výzkumy apod.

WTTC – Světová rada cestovního ruchu – jedná se o nevládní organizaci, která sdružuje letecké, lodní a železniční společnosti, hotely a další podnikatelské subjekty v cestovním ruchu. Má sídlo v Londýně a vznikla v roce 1990.

WATA – Světové sdružení cestovních kanceláří – sdružení subjektů provozujících cestovní kanceláře. Jde o přidruženou organizaci UNWTO. Založena roku 1949, sídlo má v Ženevě.

HoReCa – Mezinárodní svaz národních organizací majitelů hotelů, restaurací a kaváren – organizace sdružující subjekty podnikající ve stravovacím a ubytovacím odvětví, sídlo v Curychu.

IATA – Mezinárodní sdružení leteckých dopravců – sdružení leteckých společností

AIEST – Mezinárodní sdružení vědeckých pracovníků v cestovním ruchu – organizace sdružující vědecké pracovníky, odborníky a představitele vzdělávacích institucí cestovního ruchu. Vznikal v roce 1949, sídlo má v Bernu.

ETC – Evropská komise cestovního ruchu – mimovládní organizace, která si klade za úkol přivést do Evropy návštěvníky z ostatních částí světa. Vznikla v roce 1948 v Norsku, nyní má sídlo v Bruselu.

CECTA – Asociace cestovního ruchu střeoevropských států – propaguje a rozvíjí cestovní ruch ve střední Evropě, včetně České republiky.

Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism – organizace, která vznikla v roce 1993 pod Ministerstvem pro místní rozvoj má za úkol propagaci České republiky jako atraktivní destinace.

ACK ČR – Asociace cestovních kanceláří České republiky – dobrovolná profesní organizace, která chrání a podporuje zájmy členských cestovních kanceláří.

A. T. I. C – Asociace turistických informačních center – organizace, která má za úkol kontrolu kvality poskytování služeb jednotlivých informačních center, která jsou dělena do kategorií A s celorepublikovou působností, kategorie B s regionální působností a kategorie C s působností lokální.

Dále existuje mnoho profesních sdružení, které spojují pracovníky v oborech týkajících se nejen cestovního ruchu. Kromě Asociace průvodců České republiky je to například Asociace kuchařů a cukrářů České republiky. (1)

2.9 Legislativa pro CR

Členství České republiky v Evropské unii s sebou přináší také závazek dodržovat směrnice a nařízení vydané EU v oblasti cestovního ruchu. Tyto směrnice a nařízení jsou však v detailech upravovány a implementovány do zákonů jednotlivých zemí a tak se mohou často i výrazně lišit.

Jeden z prvních podstatných dokumentů je Směrnice Rady 90/314/EHS O souborných službách pro cestování a zájezdy, vydaná roku 1990. Na tuto směrnici je navázán český zákon č. 159/1999 Sb. O některých podmínkách podnikání v cestovním ruchu, který chrání zákazníky cestovních kanceláří a agentur.

Dále je to Norma EN 13809:2003 Služby cestovního ruchu – cestovní agentury a cestovní kanceláře – terminologie, která definuje kategorie pracovníků v cestovním ruchu, např. vedoucí zájezdu, průvodce, delegát či animátor.

Norma EV/ISO 18513/2003 Služby cestovního ruchu – hotely a ostatní kategorie turistického ubytování – terminologie zase vymezuje kategorie ubytovacích zařízení, jejich vybavení a služby.

Živnostenský zákon – č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání. Tento zákon definuje pojem podnikání, vymezuje subjekty a předměty živnosti, stejně tak podmínky pro jejich provozování. Mezi volné živnosti v cestovním ruchu patří například ubytovací služby, cestovní agentury, průvodcovská činnost (s výjimkou horského průvodce) či překladatelská a tlumočnická činnost. Vázanou živností je právě činnost horského průvodce, který musí mít prokázanou odbornou způsobilost. Pohostinství je zase živností řemeslnou, kde musí být taktéž doložen dokument o odborné kvalifikaci. Poslední kategorií jsou živnosti koncesované, kam patří provozování cestovní kanceláře, kde je podmínkou pro provozování živnosti odborné vzdělání, nebo prokazatelná praxe v délce alespoň jednoho roku či déle, dle stupně vzdělání. (1)

2.10 Financování CR

Vzhledem k multioborovosti cestovního ruchu je i jeho financování prováděno z mnoha zdrojů. Základním členěním je podpora z veřejného a soukromého sektoru.

Ve veřejném sektoru je podpora cestovního ruchu závislá na hospodářské politice země. Čím rozvinutější a ekonomicky silnější stát, tím více peněz plyne do podpory cestovního ruchu. V tuzemsku je stanovená rozpočtová soustava, která se dělí na státní rozpočet, rozpočty regionálních rad, rozpočty a krajů a rozpočty obcí.

Hlavními nástroji finanční podpory jsou dotace a granty, zdrojem financí jsou ve zkratce státní a veřejné rozpočty, investice, úvěry, místní poplatky nebo příjmy ze vstupného.

V soukromém sektoru je financování uplatňováno hlavně z vlastních zdrojů a kapitálu podniků, případně z cizích zdrojů ve formě úvěrů. Z veřejných zdrojů je možné poskytnout soukromému sektoru podporu ve chvíli, kdy jde o veřejný zájem, vytváření nových pracovních míst či rozvoj cestovního ruchu.

Další kategorií jsou soukromé neziskové organizace, které mají v cestovním ruchu poměrně významné místo. Patří sem organizace cestovního ruchu, turistická informační centra, svazy, profesní sdružení a další. Jejich finanční zdroje pochází hlavně z členských příspěvků, darů, úroků, či příspěvků obcí a krajů.

Evropská unie nabízí podporu ve formě evropských fondů, například strukturální fondy, Fond soudržnosti nebo Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Fondy, a obecně jakékoliv dotace, mohou být čerpány jen na konkrétní kvalitně zpracované projekty, jsou nenárokovatelné a musí být zajištěno spolufinancování. (7,8)

Praktická část

3. Vysočina

Kraj Vysočina leží na pomezí Čech a Moravy, obklopený krajem Jihočeským, Středočeským, Pardubickým a Jihomoravským. Jeho členitý terén je typický pro oblast Českomoravské vrchoviny. Vysočina bývala velmi chudým krajem, právě pro své chladnější klima a kopcovitý terén. Díky tomu se ale zachovalo poměrně čisté životní prostředí, které je nyní

velkou devízou Vysočiny. I nyní je kraj poměrně řídce osídlen – 75 obyvatel na 1 km², přičemž rozloha kraje je 6 796 km².

Hlavními turistickými cíli jsou tři památky UNESCO – Židovské město a bazilika v Třebíči, historické jádro Telče a poutní kostel na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou. Mezi přírodními atrakcivami jsou oblíbené Žďárské vrchy, Železné hory, významná je také Mohelenská hadcová step a další přírodní rezervace. Vysočina je také bohatá na mnoho památek, které turisté teprve objevují – například Brtnice. Celý kraj je jako stvořený pro pěší turistiku, cyklo a hipoturistiku v létě, či běžecké lyžování v zimě. [1]

Obrázek č.1 Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře - památka světového kulturního dědictví UNESCO. *Vítejte na Vysočině: Turistický průvodce* [online]. [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <http://www.region-vysocina.cz/poutni-kostel-sv-jana-nepomuckeho-na-zelene-hore-pamatka-svetoveho-kulturniho-dedictvi-unesco-cx559>

3.1 Brtnice

Malebné historické město Brtnice leží mezi bývalými okresními městy Třebíčí a Jihlavou, přičemž blíže má k Jihlavě. Proto bývá v některých pramenech uváděna jako Brtnice u Jihlavy. Je zasazena do hlubokého údolí stejnojmenné řeky, která rozděluje náměstí na dvě části spojené mostem. Na obou stranách údolí najdeme výrazné dominanty utvářející

nezaměnitelnou podobu města. Na východním břehu řeky Brtnice neunikne žádnému zraku brtnický zámek a bývalá kaplička Panny Marie Pomocné je vidět z dalekého okolí na břehu protějším. Směrem k Jihlavě byla v 80. letech minulého století vystavěna Nová čtvrť, což je jediné místo v Brtnici, kde najdeme panelové domy, jinak si celá Brtnice uchovává tvář historického městečka.

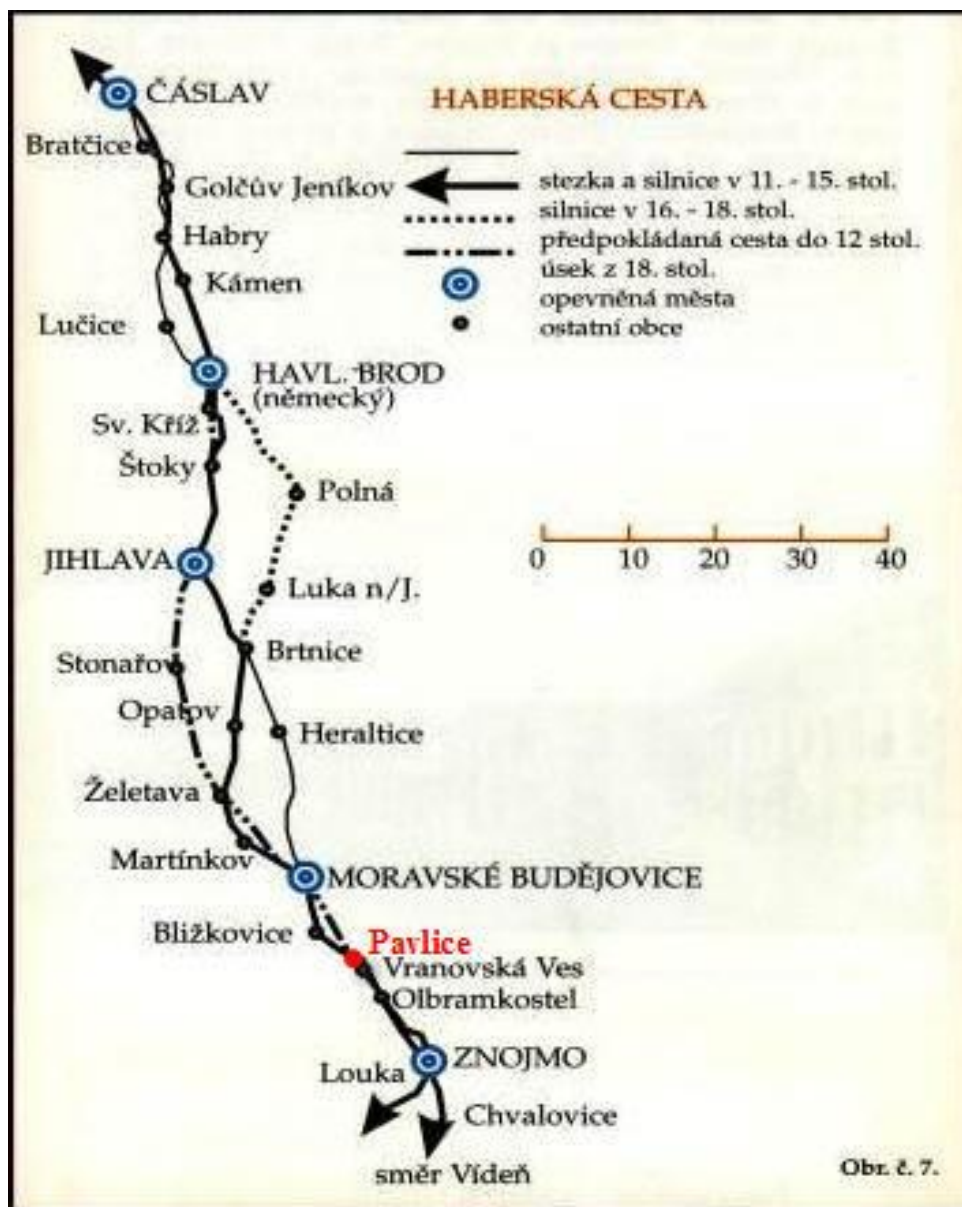
Pod správu Brtnice patří devět okolních obcí – Uhřínovice, Příseka, Panská Lhota, Dolní Smrčné, Malé, Přímělkov, Střížov, Jestřebí a Komárovice.

3.2 Historie Brtnice

Počátky osídlení na Brtnicku jsou poměrně mladé, sahají do 13. století, odkud máme z roku 1224 první písemnou zmínku o Brtnici. Najdeme ji v listině pro přibyslavického faráře, ve které se mu dostává výnosu krčmy s pozemky. Tato listina však není autenticky původní, je známo pouze její mladší potvrzení a tak jako věrohodný pramen je uváděna až listina markraběte Přemysla, kde jsou jím darovány brtnické statky řádu cisterciáků v Tišnově. Tato pochází z roku 1234. (5)

Osídlování Brtnicka je úzce spjato s trasou Haberské stezky, jejíž trasa vedla jeden čas právě přes brtnické území. Haberská stezka byla od raného středověku důležitou spojnici mezi Znojemskem a Prahou. Po její trase kráčeli obchodníci, řemeslníci ale také šlechta a králové. Nejstarší trasa vedla přes Znojmo, Moravské Budějovice, Čáslavice, Římov, Chlístov, Heraltice, Zašovice, Brtnici a dále na Jihlavu a Prahu. Změnou trasy prošla stezka v 16. století, kdy se odklonila od Jihlavy a vedla přes Luka nad Jihlavou a Polnou. V 18. století se trasa změnila opět a to úplným odkloněním od Brtnice do Stonařova. Tato trasa existuje dodnes jako silnice I/38 E59. Proměny tras Haberské stezky jsou viditelné na obrázku níže.

[2]

Obrázek č.2 Trasa Haberské stezky. Použito z: Císařská silnice Vídeň - Praha. *Historie obce Pavlice* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: http://pavlice-historie.wz.cz/cisarska_silnice.html

Hluboké lesy, vrchoviny a těžce proniknutelná údolí byla důvodem, proč bylo osídlování Brtnicka zahájeno až ve 13. století. Avšak v roce 1234, kdy proběhlo již zmíněné darování brtnických statků cisterciáckému řádu, se o Brtnici v historických pramenech hovoří jako o centru zdejšího zeměpanského zboží. Nejen vznik samotné Brtnice je datován do první poloviny 13. století. Dle pramenů v té době už existovaly i vsi Jestřebí, Uhřínovice, Malé, Panská Lhota, Dolní Smrčné, Ostejkovice a Doubkov. Poslední dvě jsou však na přelomu 13. a 14. století zaniklé.

Ve druhé polovině 14. století získává Brtnici, už spolu s Rokštejnem do držení Jan Jindřich, bratr krále Karla IV. Po roce 1400 mění panství opět majitele a do svých držav jej zařazují Valdštejnové. Nadcházející husitské války, které způsobily značné škody celé zemi, se dotkly i Brtnice, hlavně však hradu Rokštejna. Ten byl v těchto dobách pravděpodobně pobořen. Valdštejnové jej opustili a přestěhovali se na hrad do Brtnice a vládli tomuto panství až do bitvy na Bílé hoře v roce 1620. Po této události byl Zdeněk Brtnický z Valdštejna uvězněn na hradu Špilberk, kde také roku 1623 zemřel. Císař Ferdinand II. prodal zkonfiskovaný majetek hraběti Rombaldu Collaltovi et San Salvatore, pocházejícímu z Itálie. Tento významný šlechtický rod pak obýval nabyté panství několik století až do konce 2. světové války. Za Collaltů Brtnice vzkvétala, dařilo se řemeslům, pořádaly se trhy. Významné bylo hlavně soukenictví, ale nezaostávala ani ostatní řemesla – řeznictví, tkalcovství, krejčovství. Collaltové založili v budově bývalého paulánského kláštera dokonce bavlnářskou manufakturu. Ta však po několika letech zanikla.

Rozkvět městečka zastavil v letech 1713 a 1715 mor. Vyžádal si mnoho obětí na životech a zasáhl do života obyvatel na mnoho let. Na památku ukončení řádění tzv. černé smrti, se od té doby dodnes pořádají morové průvody, které lákají návštěvníky do Brtnice z dalekého okolí. Brtnici navštívilo za dob Collaltů několik císařů – Ferdinand II., Ferdinand III., Leopold I., Josef I. a Karel VI. Z 18. století pochází mnoho památek v Brtnici – mosty se sochami přes řeku či dnešní podoba kostela Sv. Jakuba Většího. (5)

Druhá světová válka znamenala mnoho tragických příběhů také v Brtnici. Ve městě žila početná komunita Židů, kteří zde měli dva hřbitovy i synagogu. Válku přežili pouze dva deportovaní Židé, kteří se do Brtnice již nevrátili. Pohromu po válce zažil také samotný brtnický zámek, ze kterého byl rod Collaltů vyhnán režimem. Zámek propadl státu dále jen chátral. Vystřídaly se v něm sklady uhlí, zeleniny, autodílna či obecní byty. V sedmdesátých letech bylo provedeno pouze necitlivé statické zajištění betonem, které zanechalo hluboké rýhy v nynější podobě zámku. Ani revoluce nepřinesla obrat k lepšímu. Téměř do dnešní doby probíhaly táhle soudy o vlastnictví mezi Bytovým družstvem Svěbyt a Nadací Svěbyt. Paradoxně ani nyní, po konečném vyřešení vlastnické otázky není budoucnost zámku jistá. Brtnice samotná však rozhodně nechátrá, nejen kultura žije v podobě akcí, konaných v průběhu roku. Za zmínku stojí Brtnická pouť a v jejím rámci pořádaný Morový průvod, Den pro Starou Brtnici nebo celorepublikově známé setkání kovářů Brtnické kovadliny.

3.3 Zajímavosti a atraktivita na Brtnicku

3.3.1 Zámek Brtnice

Zámek je dominantou ze všech úhlů pohledu na Brtnici. Pochází z poloviny 15. století a byl postaven jako gotický hrad. Později za majitele Hynka Brtnického z Valdštejna byl přestavěn na renesanční zámek a tuto podobu si udržel dodnes. Se svými třemi nádvořími patří mezi největší zámky na Moravě. Jeho současný stav je však krajně neuspokojivý.

3.3.2 Hrad Rokštejn

Zřícenina hradu Rokštejna pochází už z počátku 13. století. Byl vystavěn rodem Hrutovců-Střížovců, kteří z něj byli v polovině 14. století vytlačeni markrabětem Janem Jindřichem a jeho poslední majiteli byl rod Valdštejnů. V tehdejší době byl výjimečný tím, že se jednalo o tzv. dvojhrad, na kterém žily dvě rodiny. Za husitských válek však byl pobořen a pravděpodobně vypálen. V minulém století jej málem potkal osud konečný, jelikož v údolí, kde hrad stojí, byla plánována stavba přehrady. Před zatopením jej zachránil archeologický průzkum, který trvá dodnes a přinesl mnoho významných objevů a artefaktů.

3.3.3 Rodný dům Josefa Hoffmanna

Tento dům je výrazným prvkem brtnického náměstí. Stojí na rohu na konci náměstí směrem k městu Třebíč. Narodil se zde významný světový architekt Josef Hoffmann (1870 – 1956), jenž je významnou postavou rané moderny a vídeňské secese. Dům je velmi citlivě zrekonstruován a jeho útroby skrývají muzeum slavného architekta. V muzeu jsou vystaveny nejen střípky z jeho každodenního života, ale i architektonické kousky z jeho dílny.

3.3.4 Dům Valdštejnů s IC a Muzejní expozicí

Naproti Domu Josefa Hoffmanna přes řeku se nachází Dům Valdštejnů. V historické budově z 15. století se nachází místní Informační centrum, ve kterém si návštěvníci mohou zdarma prohlédnout muzejní expozici Z dávných i nedávných dob Brtnice a okolí. Jsou zde vystaveny archeologické nálezy z Rokštejna, předměty z běžného života obyvatel Brtnice či kořistní pozlacená koruna. Na dvoře tohoto domu najdeme kamenné desky, pocházející z židovské synagogy, která stávala na místě dnešního nákupního centra. Dům sám je památkou díky zachovalé gotické síni s oblouky a nálezem renesančních sgrafit, fresek a iluzivního

dekorativního kvádrování na fasádě. Tyto vrstvy jsou zakonzervovány a překryty současnou vrstvou fasády.

3.3.5 Farní kostel sv. Jakuba Většího a zámecký kostel blahoslavené Juliány

Obě sakrální památky nesou dlouhou historii.

Kostel sv. Jakuba Většího pochází už ze středověku, jeho nynější podoba je barokní. Původní gotickou podobu neznáme, jelikož kostel vyhořel a v roce 1776 – 1784 byl přestavěn. V jeho prostorách jsou k vidění například dary od Hynka Brtnického a Kateřiny Zajímačky – pozlacená křtitelnice či lampa věčného světla. Z dílny místního rodáka Davida Liparta pocházejí obrazy a sochy, hlavně socha Anděla Strážce z roku 1715, jenž je nedílnou součástí již zmíněných morových průvodů.

Kostel blahoslavené Juliány byl původně evangelickou modlitebnou z roku 1588. Při rekatolizaci v roce 1641 byl zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie. Stavebně přiléhá k bývalému klášteru, kde sídlili mniši řádu Paulánů. Ten byl v roce 1784 zrušen a s ním i kostel. Roku 1841 byl však obnoven a zasvěcen blahoslavené Juliáně, jež patřila k rodu Collaltů. Nyní kostel slouží občasným bohoslužbám a v bývalém klášteře byly vybudovány obytné byty.

3.3.6 Židovské stopy v Brtnici

Nejvýznamnější památkou po kdysi početné brtnické židovské komunitě jsou dva židovské hřbitovy, Starý a Nový, jež se nacházejí na výjezdu z Brtnice na Panskou Lhotu. Na Starém hřbitově najdeme náhrobky už roku 1672.

Na náměstí stávala ještě do roku 1989 synagoga. Pro havarijní stav byla zbořena a na jejím místě dnes najdeme nákupní centrum. Jedinou památkou zůstaly kamenné desky, které jsou nyní vsazeny na dvoře Domu Valdštejnů, jak je zmiňováno výše.

Poslední dochovanou památkou je tzv. Židovský most postavený přes řeku Brtnici na počátku 18. století. Polovina mostu, ve směru na náměstí, je osázena sochami Davida Liparta. Druhá polovina je prázdná právě z důvodu, že už patřila do bývalé židovské čtvrti. Dokonce byl v polovině mostu vždy na noc natahován řetěz, oddělující tuto čtvrť od zbytku města. [3]

3.3.7 Uhřínovice – pivovar Ruprenz

Malá vesnička nacházející se pár kilometrů od Brtnice ve směru na Jihlavu skrývá místní pěnivý poklad – minipivovar Ruprenz, kde se návštěvník může sám obsloužit v místní raritě, pivním automatu.

3.3.8 Příseka – Muzeum autíček

Kromě kostela z konce 13. století najdeme v Přísece zámek. Ten byl nedávno rekonstruován a sídlí v něm Muzeum autíček, kde jsou ke zhlédnutí tisíce modelů autíček ze všech období a koutů světa.

3.3.9 Střížov

Ves ze 13. století bývala sídelní vsí pro rod Hrutovců – Střížovců, který vlastnil i hrad Rokštejn. Z té doby pochází také kostel sv. Jana Křtitele. Další sakrální památkou je evangelická modlitebna z roku 1925. Na okraji obce stojí zrekonstruovaný funkční mlýn, který je po dohodě přístupný návštěvníkům a lze si v obchůdku koupit mouku a další potraviny.

3.3.10 Přímělkov

V lese nedaleko obce najdeme viditelný půdorys po bývalé středověké přímělkovské tvrzi. V obci samotné pak stojí novější tvrz, o níž je první zmínka až z roku 1547.

3.3.11 Jestřebí

Kousek od vsi pocházející ze třináctého století najdeme v lesích lovecký zámek Aleje. Nechali jej postavit Collaltové a stojí uprostřed hvězdice cest, které vedou každá z jedné okolní vesnice.

3.3.12 Údolí řeky Brtnice

Zhruba osmikilometrová trasa spojující Brtnici s Rokštejnem téměř kopíruje tok řeky Brtnice. Při procházce krásným zalesněným údolím můžeme narazit na běláška topolového, ledňáčka říčního nebo vydru říční. Z rostlinstva se vyskytují náprstník velkokvětý, devětsil bílý či dřípátka horská. Zhruba v půli cesty narazíme na bývalý Vidourkův mlýn, o kterém jsou

zmínky již ze středověku. Na počátku minulého století však vyhořel a rodina mlynáře se přesunula do Střížova. (6)

4. Typologie cestovního ruchu v Brtnici

Pro objektivní stanovení nástrojů, které mohou zvýšit návštěvnost v Brtnici je třeba nejprve stanovit druhy a typy cestovního ruchu, které mohou být ve městě provozovány.

4.1 Druhy cestovního ruchu

Druhů cestovního ruchu je velké množství a ne všechny se hodí do všech lokalit. Pro stanovení vybraných druhů vhodných pro Brtnici jsem použila tabulku Druhy cestovního ruchu v teoretické části a vlastní znalosti o městě.

Motivace účasti – tento druh určujeme dle cíle cesty návštěvníka. Pro Brtnici je to rekreační, kulturně-poznávací, sportovní a náboženský. Za náboženským cestovním ruchem lze cestovat do Brtnice díky existenci dvou historických kostelů. Pro provozování sportovního druhu jsou v Brtnici ideální stezky pro běh, cyklistiku nebo jízdu na koni.

Délka pobytu – pro Brtnici bych stanovila ideální délku pobytu jako krátkodobou až střednědobou. Návštěvník cestující za kulturně-historickými památkami bude spadat pod kategorii krátkodobou, jelikož Brtnici nedisponuje natolik velkým množstvím památek, aby bylo nutné se kvůli nim zdržet déle, než několik dní. Návštěvník, který cestuje za přírodou či sportem, naopak může patřit do střednědobé kategorie, neboť v okolí města je mnoho turistických tras a cyklotras, díky kterým se vyplatí i pobyt delší než týden.

Počet účastníků – pro individuálně i skupinově cestující účastníky lze v Brtnici najít způsoby využití stráveného času. Problémem může být pouze ubytování nebo stravování. Individuálně cestující účastníci pravděpodobně bez problémů využijí stravovacích služeb, ovšem u skupin může bez předchozí rezervace nastat kapacitní problém. To samé se týká i ubytování, jen s tím rozdílem, že bez předchozí rezervace nemusí sehnat ubytování ani jednotlivci.

Intenzita turistických proudů – Brtnicko patří mezi lokality, kde je sezonnost značně viditelná. Návštěvnost se začíná zvyšovat s příchodem hlavní turistické sezony v květnu, vrcholí v letních měsících a končí se začátkem podzimu. V tomto případě bych sezonnost neviděla jako závalu, protože současný cestovní ruch není tolik intenzivní, aby bylo nutné jej rozkládat do celého roku.

4.2 Typy cestovního ruchu

V následující kapitole jsou popsány typy cestovního ruchu, které lze aplikovat na Brtnici.

Brtnice a její okolí je ideálním místem pro provozování *aktivního cestovního ruchu*. Členitá krajina, pestrá příroda a hustá síť stezek nabízí mnoho variant trávení volného času. Ty mohou být ve formě pěší turistiky, cykloturistiky, hipoturistiky nebo běžeckého lyžování.

Poznávací turistika je nejčastějším typem cestovního ruchu v Brtnici. Návštěvníci přijíždějí za kulturně-historickými památkami, jmenovitě zámek Brtnice nebo Rodný dům Josefa Hoffmanna. Častým cílem poznávací turistiky je v také tradiční Morový průvod, kdy jednou za několik let projde městem průvod místních obyvatel v atraktivních maskách.

V rámci *venkovské turistiky* je provozováno hlavně chataření a chalupaření.

Ze *specifického typu turistiky* jsem vybrala již zmíněnou náboženskou turistiku. Ta nemusí znamenat jen návštěvu místních dvou kostelů, ale i procházku po bývalé židovské čtvrti nebo návštěvu brtnických židovských hřbitovů.

5. Lokalizační a realizační předpoklady cestovního ruchu v Brtnici

Brtnice má vynikající základnu pro cestovní ruch jak ve formě lokalizačních, tak realizačních předpokladů. Ty nejvýznamnější jsem uvedla v následující kapitole.

5.1 Přírodní a kulturně-historické lokalizační předpoklady

Přírodní předpoklady – jsou jednoznačnou devízou brtnické lokality. Krajina kolem města je kopcovitá a členitá. Nabízí procházky hlubokými údolími i krásné výhledy z vyvýšenin. V okolí Brtnice najdeme také rozmanité vodstvo. Řeka Brtnice vytváří atraktivní meandry a zákoutí nejen při své cestě k hradu Rokštejnu, ale dává tvář i samotnému městu. V okolí najdeme také rybníky, například Šamonín. Ten tvoří ucelený vodní a mokřadní biotop s výskytem vzácných rostlin a živočichů. Celý Kraj Vysočina je známý pro své zdravé klimatické podmínky. Čisté ovzduší tak najdeme i na Brtnicku.

Kulturně-historické předpoklady – tvoří základní kámen cestovního ruchu v Brtnici. Těmi nejvýznamnějšími jsou zámek Brtnice, Rodný dům Josefa Hoffmanna, hrad Rokštejn,

židovské památky, památkově chráněné domy, mosty se sochami nebo zámecký park. Nelze opomenout církevní památky – kostel sv. Jakuba Většího a zámecký kostel blahoslavené Juliány. Co se týče souborů materiálních a duchovních projevů člověka, zde bych uvedla Morový průvod i tradiční Brtnickou pouť.

5.2 Realizační předpoklady

Doprava – Brtnice je nejsnadněji přístupná osobním automobilem. Leží cca 10 km od města Jihlavy a cca 20 km od Třebíče na jejich hlavní spojovací silnici. Díky této poloze je ve městě i vysoká frekvence autobusových spojů do obou měst. Bohužel chybí dostupnější vlakové spojení. Nejbližší zastávku vlaku najdeme v obci Bransouze nebo Dolní Smrčné.

Ubytování – kapacity pro zájemce o ubytování jsou bohužel nedostačující. V Brtnici najdeme pouze dva penziony, jednu ubytovnu a možnost ubytování na faře, s celkovým počtem 97 lůžek. Tyto kapacity bývají v hlavní sezoně dlouho dopředu obsazené.

Stravování – provozoven, které nabízí kvalitní stravovací služby, také není v Brtnici mnoho. Z mého pohledu mohu říci, že se zde nachází pouze tři restaurace, kde je možné se uspokojivě najíst.

Další služby – v Brtnici se nachází Turistické informační centrum. Je velmi dobře dostupné a viditelné v rohu náměstí Svobody. Nabízí své služby během celého roku. Kromě klasických turistických a informačních služeb nabízí i kopírovací služby a přístup na internet pro veřejnost.

6. Analýza SWOT

Cílem tvorby analýzy SWOT je zjištění, kde se lokalita v současné době nachází a jaký je její potenciál a cesta do budoucnosti. Porovnávají se silné a slabé stránky destinace, příležitosti a případná ohrožení. Název analýzy pochází z počátečních písmen anglických slov:

S - Strengths – silné stránky

W – Weakness – slabé stránky

O – Opportunities – příležitosti

T – Threats – hrozby

Analýza se dělí na vnitřní a vnější faktory, pomocné a škodlivé.

Vnitřními faktory rozumíme charakteristiky dané lokality, například fyzické, demografické, přírodní, politické apod. Patří sem analýza silných a slabých stránek.

Vnější faktory jsou vlivy, které na lokalitu působí z makroprostředí, tedy zvenčí. Sem můžeme zařadit vlivy konkurenčních lokalit, dopravní dostupnost lokality apod. Analyzujeme příležitosti a ohrožení.

Pomocné faktory jsou silné stránky a příležitosti, škodlivými jsou slabé stránky a hrozby. (3)

Tabulka č. 4 Analýza SWOT. Vlastní zpracování.

	POMOCNÉ FAKTORY	ŠKODLIVÉ FAKTORY
VNITŘNÍ FAKTORY	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
VNĚJŠÍ FAKTORY	PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ

6.1 Brtnice – analýza SWOT

Tabulka č. 5 Analýza SWOT Brtnice. Vlastní zpracování.

	POMOCNÉ FAKTORY	ŠKODLIVÉ FAKTORY
VNITŘNÍ FAKTORY	SILNÉ STRÁNKY Historické památky Krajinný ráz Absence průmyslové zóny Dobrá dopravní dostupnost	SLABÉ STRÁNKY Špatný stav zámku Brtnice Málo ubytovacích kapacit Málo turistických atraktivit

VNĚJŠÍ FAKTORY	PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
	Chybějící atraktivita pro rodiny s dětmi Volné prostory pro pořádání kulturních akcí (Kábův dům)	Velká konkurence známějších turistických cílů v okolí – Telč, Jihlava, Třešť Projednávaná výstavba průmyslové zóny Nejistá budoucnost zámku Brtnice

6.1.1 Zpracování silných stránek

Brtnice je na město s dlouhou historií a množstvím kulturně – historických památek, které tuto historii připomínají. Jsou hlavním lákadlem pro návštěvníky, a proto je třeba o ně pečovat a vhodným způsobem využívat jejich atraktivitu.

Další silnou stránkou Brtnicka je rozmanitá krajina a krásná příroda. Tak jako celý Kraj Vysočina i Brtnice a její okolí je typické kopcovitým terénem a hlubokými lesy. Vhodné využití této obrovské devízy je péče o stávající turistické trasy, cyklotrasy, hipostezky, naučné stezky a tvorba stezek nových.

Předcházející dvě silné stránky tvoří v kombinaci velmi atraktivní místo pro návštěvníky, hledající aktivní odpočinek a poznání. Vidím proto jako obrovskou výhodu, že v Brtnici dosud nebyla vytvořena průmyslová zóna. Velmi pravděpodobně by měla negativní vliv na celkovou historickou atmosféru města a téměř destruktivní vliv na přírodu a její bohatství v oblasti případné stavby.

Brtnice leží na hlavní silnici spojující bývalá krajská města Jihlavu a Třebíč. Zároveň je tato silnice spojnici Třebíče a ostatních jihovýchodně položených obcí s dálnicí D1, vedoucí na Prahu. Tato skutečnost je velkou devízou Brtnice, protože zvyšuje možnost, že se zde zastaví i návštěvníci, kteří neměli Brtnici jako hlavní cíl, ale pouze ji projíždějí a nechají se zlákat k prohlídce. Absenci vlaku vynahrazuje vynikající autobusové spojení jak s Jihlavou, Třebíčí, ale existují i přímé spoje do hlavního města Prahy, které jezdí několikrát denně.

6.1.2 Zpracování slabých stránek

Zámek Brtnice patří mezi hlavní atraktivitu pro návštěvníky. Mnoho let trvající soudní přeo vlastnictví a necitlivé zacházení za minulého režimu se na zámku podepsal v tom nejhorším smyslu slova. Bohužel ani vyřešení soudních sporů zatím nepřineslo příliš pozitivní změny. Naopak, dílem složité komunikace se současným majitelem zámku, jímž je Nadace Zámek Brtnice???, se přerušila dlouhá tradice pořádání významné akce Brtnické kovadliny v areálu zámku. Tato akce je na letošní rok, 2017, přesunuta do náhradních prostor klášterní zahrady, kostela a městské sýpky. Do budoucna by bylo více než žádoucí pokusit se narovnat komunikační nedostatky a navázat spolupráci.

Jako další slabou stránku vidím nedostatek ubytovacích kapacit. Pokud by se skutečně povedlo navýšit počet sezonních turistů v Brtnici, kteří by byli ochotni zdržet se na více nocí, tak kapacita cca 97 lůžek je nedostačující. Proto by bylo vhodné, při stoupající intenzitě cestovního ruchu v Brtnici, tento počet adekvátně navýšit.

Brtnice jako historické město má primární zdroj atraktivit hlavně v kulturně – historických památkách. Ne vždy ale turistům tento typ vyžití stačí. Proto vidím jako slabou stránku nedostatek jiných atraktivit, které by mohly využít i skupiny turistů, které necestují pouze za památkami. Jako jeden z mála odlišných typů je stezka Přírodou ke kulturní promenádě, což je vycházková trasa po kulturně – historických a přírodních památkách směřující z Brtnice na hrad Rokštejn. Navrhovala bych, jako jeden z nástrojů, jak zvýšit návštěvnost v Brtnici, vymyslet netradiční turistický cíl nebo atraktivitu, např. naučnou stezku podobnou Přírodě ke kulturní promenádě.

6.1.3 Zpracování příležitostí

Jak jsem psala výše, ve slabých stránkách, je v Brtnici málo atraktivit, vyjma historických památek. Tuto slabou stránku vidím současně jako příležitost, protože ve městě ani v okolí nejsou žádné možnosti vyžití pro návštěvníky s dětmi. Tento nedostatek turisté velmi často zmiňují a při svojí odborné praxi na Informačním centru v Brtnici se s dotazem na zajímavosti pro děti velmi často setkávám. Rozhodla jsem se tedy této příležitosti využít a navrhla jsem Stezku medvěda Brtníka. Více je popsána v další kapitole.

Další příležitostí, kterou vidím, je využití stávajících volných prostor v historických objektech. Jedním z nich je velmi výrazný Kábův dům na náměstí Svobody. Je dominantou

dolní strany náměstí, ale jeho současný stav není příliš reprezentativní. Dům je také v soukromých rukou, ale zde je komunikace a ochota vyjít vstříc na mnohem lepší úrovni než v případě Zámku Brtnice. V loňském roce jsem této příležitosti využila a ve spolupráci s místním Komunitním centrem jsme uspořádali v Kábově domě výstavu s názvem „Výstavka“ aneb Oživení Kábova domu. Více opět v samostatné kapitole.

6.1.4 Zpracování ohrožení

Ohrožení, se kterým bude Brtnice bojovat neustále, je konkurence zatím známějších lokalit v okolí. Jsou jimi hlavně velmi oblíbené město Telč, které je zapsáno na seznamu UNESCO a ročně do něj míří masy turistů. Také Třešť, známá svými betlémy, je vyhledávaným cílem turistů. Jihlava, jako krajské město, mající obrovskou devízu ve formě Zoologické zahrady je také velkým konkurentem. Je třeba si toto ohrožení uvědomovat, ale zároveň se ho nebát. Vhodným způsobem, jak upoutat pozornost na Brtnici a pozvednout ji na úroveň výše zmíněných lokalit, je věnovat velkou péči stávajícím památkám, díky kterým si Brtnice udrží svoji výjimečnost a pořádat kulturní akce, či rozvíjet nové originální atraktivity pro návštěvníky.

Jako velké ohrožení vidím možnou stavbu průmyslové zóny. Její absenci jsem uvedla v silných stránkách Brtnice. Bohužel existují skupiny, které stavbu zóny považují za žádoucí a přínosnou. Samozřejmě, že zvýšení počtu pracovních míst, ke kterému by stavbou došlo, je velmi pozitivní. Ovšem je třeba přihlédnout k tomu, že ve vzdálenosti 10 km stojí Jihlava, která nabízí velké množství pracovních míst a disponuje několika průmyslovými zónami. Také je třeba vzít v úvahu současnou nízkou nezaměstnanost, kdy je pracovních míst velké množství a poptávka po práci klesá. Proto si myslím, že za současné situace není výstavba zóny nutná a přednost by měla dostat tvář Brtnice, jako historického města se svojí jedinečnou atmosférou a klidem.

V možných ohroženích nelze opět nezmínit brtnický zámek. Jeho současný stavební stav vnímám jako slabou stránku. Ale nejistou budoucnost, kterou jsem již zmiňovala, je z mého pohledu pro Brtnici ohrožením. Právě problémy v komunikaci se současným majitelem zámku kladou velkou překážku ve spolupráci s Městem Brtnice a ostatními organizacemi, které by měli zájem zámek využívat k pořádání akcí pro veřejnost. Bohužel úplné řešení tohoto ohrožení zatím nevidím. Nelze komunikovat a vycházet vstříc někomu, kdo o tyto kroky nestojí.

7. „Výstafka“ aneb Oživení Kábova domu

Dne 21. 7. 2016 se konala vernisáž výstavy, nazvané „Výstafka“ aneb Oživení Kábova domu. Jednalo se o výstavu amatérského umění, které pochází z dílen obyvatel Brtnice a blízkého okolí.

Obrázek č.3 Plakát „Výstafky“. Autor Jitka Ludmilová, 2016

Hlavním cílem výstavy bylo vytvořit atraktivitu, která bude k dispozici turistům, upozornit na chátrající památkový objekt a umožnit lokálním umělcům a sběratelům vystavit své cennosti veřejnosti.

Výstavu uvádím jako konkrétní a již zrealizovaný nástroj, jak zvýšit návštěvnost v Brtnici. Výstavu navštívili jak místní obyvatelé, kteří byli zvědaví na prostory, jež byly dvacet let nepřístupné, tak návštěvníci z celé republiky. Jelikož perfektně fungovala spolupráce s Informačním centrem, navštěvovalo výstavu více turistů, než jsme očekávali a byli jsme příjemně překvapeni jak jejich množstvím, tak pozitivními reakcemi na výstavu. Sami vystavovatelé byli potěšeni reakcemi a zájmem návštěvníků a myslím, že uvítali možnost představit svůj um veřejnosti.

Výstava probíhala od 21. 7. 2016 do 30. 9. 2016 a navštívilo ji celkem 276 návštěvníků, z toho 36 bylo dětí a mládeže. V celkovém počtu nejsou zahrnuti návštěvníci ze dne

vernisaže, protože se nevybíralo vstupné a tedy nebylo možné zjistit celkový počet lidí. Odhadem jich bylo několik desítek, cca 40 – 50.

Na výstavě bylo možné vidět sbírku fotek z Kyrgyzstánu, od autorů Dominika Debefa a Miroslava Pospíchala, kteří tuto zemi navštívili. Dále byly vystaveny fotografie z dílny brtnického fotoklubu od několik autorů s různorodou tematikou. Krásné obrazy malované pastelem a olejem ochotně propůjčila paní Králová z Brtnice a paní Zoorová. Velmi se líbily šlapací šicí stroje ze sbírky pana Miloše Pokorného z Brtnice. Návštěvníci si tyto stroje mohli i osahat a vyzkoušet jejich funkčnost. Dále byla k vidění sbírka historických vah a pan Musil z Brtnice vystavil bohatou sbírku paroží, kde kromě klasického srnce a jelena mohli návštěvníci vidět i roh z kozorožce kavkazského a panem Musilem vlastnoručně vyřezané podstavce na trofeje.

7.1 Financování výstavy

Výstava byla financována ze dvou zdrojů a to z prostředků organizace KOUS Vysočina a Města Brtnice.

KOUS Vysočina (Koordinační uskupení neziskových organizací) je nadace, která podporuje neziskové organizace. Naše výstava, jakožto neziskový projekt, který podporuje kulturu ve městě a má za cíl obnovení památky, obdržela dotaci 5 000 Kč.

Město Brtnice poskytlo výstavě další 1 500 Kč. Tyto prostředky byly čerpány z městských grantů, určených na kulturu.

Získané finance byly nejprve využity na nákup úklidových a čistících prostředků, poté se zakoupily vhodné dekorace a výzdoba. Uspořádání vernisaže by bez finanční podpory také nebylo možné a část peněz se využila na nákup pohoštění pro návštěvníky a hudební vystoupení. Dalšími drobnými výdaji byl tisk informačních materiálů či nákup vstupenkového bločku a další administrativy. Bylo vybíráno vstupné 20 Kč pro dospělé a 10 Kč pro děti. Z těchto získaných peněz byli placeni brigádníci, kteří provázeli návštěvníky výstavou v době, kdy nemohli pořadatelé.

Pro konkrétní příklad vyúčtování dotace slouží příloha se Závěrečným vyúčtováním od města Brtnice.

7.2 Kábův dům v minulosti a dnes

Výrazná dominanta náměstí Svobody stojí na původních středověkých parcelách. Samotná budova byla pravděpodobně nejprve postavena jako první verze brtnického kláštera paulánských mnichů. Stavba se však hroutila a tak byl klášter přesunut na kopec k zámku, kde stojí dodnes. Původní budova pak byla v 17. století přestavěna jako nájemní dům pro rodiny soukeníků. Ti patřili k bavlnářské manufaktuře, jež vznikla právě v budově kláštera u zámku, který byl v té době již zrušen. Ani manufaktura však neměla dlouhého trvání a tak byl dům využíván jako zájezdní hostinec, byty a dílny. Pokud by byly potvrzeny domněnky o původní panské zájezdní hospodě, tak by patřila k nejstarším na našem území. V dalších stoletích byl v budově velmi oblíbený Hotel U Černého orla, cukrárna, divadelní sál a rozsáhlé prostory v prvním patře byly využívány jako tančírna. V průběhu 19. století docházelo přestavbám a přístavbám domu pro potřeby statku a později se v prostorách usídlilo kožedělné družstvo SNAHA, která zde měla i učňovské středisko. Ke konci 20. století družstvo budovu opustilo a ta začala chátrat. V současné době je dům v soukromém vlastnictví a v jeho přízemí sídlí Krámek regionálních produktů, Brtnický bufet a pohřební služba.

Proběhlou „Výstáfkou“ jsme chtěli do těchto opuštěných prostor v patře přivést zpátky kulturní život. Mnoho místních obyvatel ocenilo možnost prohlédnout si mnoho let uzavřené prostory. Tuto možnost využili také bývalí pracovníci SNAHY či učni, kteří přišli s nostalgií zavzpomínat na léta prožitá v Kábově domě. Doufám, že tato výstava nebyla poslední akcí a brzy budou tyto prostory opět k dispozici kultuře, obyvatelům a návštěvníkům Brtnice a samotný dům jednou projde rekonstrukcí, která mu vrátí předchozí lesk a krásu.

Obrázek č. 4.: Kábův dům. Galerie - Bývalý Kábův dům. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6785415&y=49.3043332&z=17&gallery=1&source=base&id=1915222>

8. Stezka Medvěda Brtníka

Na základě analýzy SWOT, při které jsem zjistila absenci aktivit pro rodiny s dětmi, mne napadl způsob jak tuto příležitost využít. Vytvořit zábavnou formu vzdělávání a předání informací nejen o Brtnici pro děti různých věkových skupin.

Stezka Medvěda Brtníka je trasa vedoucí po zajímavostech Brtnice s jednotlivými zastávkami, kde budou umístěny naučné tabule. Na každém jednotlivém stanovišti bude úkol či otázka, kterou bude třeba splnit nebo zodpovědět. Pro ty, kteří stezkou projdou, bude na Informačním centru přichystána drobná odměna, aby děti měly motivaci pro plnění jednotlivých úkolů a mohly se tak hravou a nenásilnou formou dozvídat nové informace. Témata úkolů by se týkala Brtnice, její historie a stanoviště, která by ležela v přírodním prostředí, by obsahovala úkoly týkající se přírody.

Ilustrovaným průvodcem po této stezce by byla atraktivní postava medvěda Brtníka, který by dětem předával informace a zadával úkoly. Podrobnosti, konkrétní úkoly a organizace by byly vypracovány až při případné realizaci stezky.

8.1 Možné způsoby financování stezky

Projekty, které rozvíjejí kulturu a život v obcích je možné financovat z mnoha zdrojů. Jak ukázala výše zmíněná „Výstafka“, lze požádat o grant vedení dané obce, pokud takové poskytuje. Další finance mohou plynout z organizací podporujících neziskové projekty, viz. KOUS.

Ministerstvo pro místní rozvoj nabízí finanční podporu ve formě dotací pro nestátní neziskové organizace v oblasti Udržitelný rozvoj regionů, měst a obcí. Tato dotace je určena pro systémové nebo jednorázové aktivity s regionálním nebo nadregionálním charakterem s prokazatelným pozitivním dopadem na region. [4]

Dotace z evropských fondů lze využít ve formě zdrojů z operačních programů. Přímo pro Stezku medvěda Brtníka by bylo možné využít oblast Vzdělávání, konkrétně Integrovaný regionální operační program, který lze využít pro výstavbu a rekonstrukci vzdělávací infrastruktury, včetně materiálně – technického vybavení.

Samozřejmě je mnoho dalších možností získávání financí, ale například dotace z EU jsou často modifikovány a tak je třeba tuto problematiku sledovat přímo na období realizace konkrétního projektu. [5]

9. Dotazníky

Dotazníkové šetření byl jeden ze stěžejních cílů této bakalářské práce. Dotazníky jsem vypracovala s cílem zjistit názor návštěvníků na město Brtnice, jeho památky a služby. Zároveň jsem vytvořila odlišnou verzi pro místní podnikatele, které jsem pojala jako nepřímý zdroj dalších informací od návštěvníků.

9.1 Dotazník pro podnikatele

Verze dotazníku pro podnikatele obsahovala osm otázek, které se týkaly návštěvnosti Brtnice a názorů turistů. Podnikatele jsem oslovila z toho důvodu, že návštěvníci se o svoje dojmy často dělí v obchodech, kam přijdou nakoupit. Není totiž pravidlem, že by se návštěvníci

o svoje názory podělili přímo v Informačním centru, může se stát, že v běžném hovoru s obchodníkem svěří své dojmy právě jemu. Proto dotazník svými otázkami směřoval na tyto situace.

Obchodníků v Brtnici není mnoho. Oslovila jsem několik vybraných subjektů, kde je podle mého názoru koncentrace turistů znatelná. V dotazníku jsem se neptala na věk, pohlaví ani vzdělání respondentů, protože mi tyto otázky nepřišly účelné a směřovatné k cíli dotazníku. Respondentů bylo osm, což není velké množství, ale jejich odpovědi mají velkou váhu. Všichni totiž mají své provozovny v Brtnici dlouhá léta a jsou i stálými obyvateli Brtnice, čili jejich odpovědi vycházely z dlouhodobých zkušeností.

Otázka č.1. Zaznamenáváte zvýšený počet turistů v hlavní sezoně (květen – září)?

a) ano b) ne c) nevím

Obrázek č. 5 Graf první otázky dotazníku pro podnikatele. Vlastní zpracování

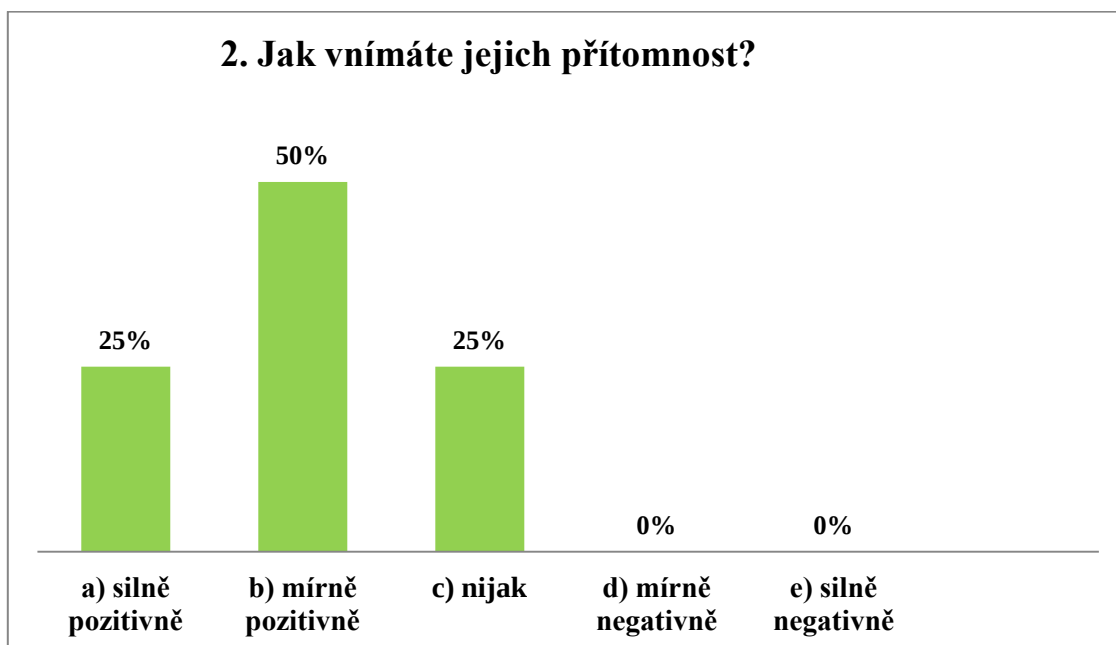
Otázka číslo 1 směřovala hlavně k tomu, zda obchodníci vůbec vnímají příchod turistické sezony. Zde hraje roli také typ provozovny, protože v některých obchodech, například v obchodě s dárkovými předměty, je nárůst znatelný více, v některých (např. domácí potřeby) méně.

Otázka č. 2. Jak vnímáte jejich přítomnost?

- a) silně pozitivně
- b) mírně pozitivně
- c) nijak

d) mírně negativně

e) silně negativně

Obrázek č. 6 Graf druhé otázky dotazníku pro podnikatele. Vlastní zpracování

Tato otázka směřovala na subjektivní dojmy obchodníků, zda je pro ně přítomnost turistů spíše příjemná či obtěžující. Dle mého předpokladu vnímají obchodníci turisty v pozitivním smyslu, nebo neutrálně. Tato informace je důležitá z toho důvodu, že obchodníci a jejich přístup vůči turistům mají nezanedbatelný podíl na celkovém dojmu návštěvníka. Pokud budou turisté cítit vstřícnost a ochotu na straně poskytovatelů služeb, budou se do Brtnice rádi vracet a budou mezi své okolí šířit i pozitivní reference.

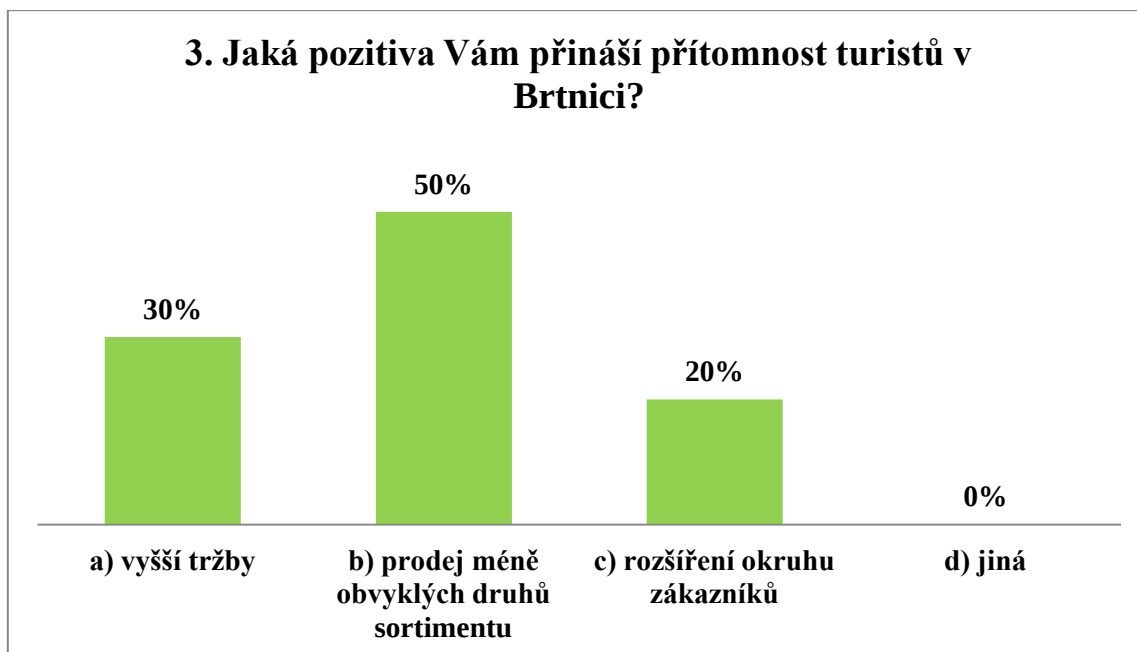
3. Jaká pozitiva Vám přináší přítomnost turistů v Brtnici?

a) vyšší tržby

b) prodej méně obvyklých druhů sortimentu

c) rozšíření okruhu zákazníků

d) jiná, uveďte prosím jaká

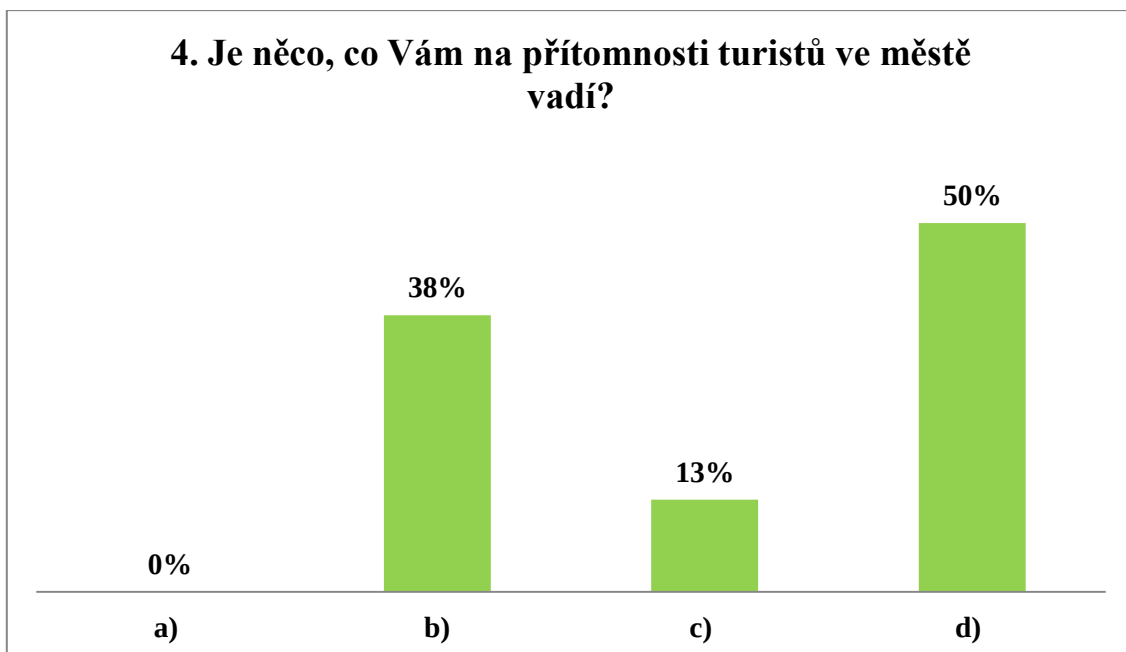

Obrázek č.7 Graf třetí otázky dotazníku pro podnikatele. Vlastní zpracování.

Tuto otázku jsem zařadila pro získání konkrétní přínosných bodů, díky kterým obchodníci vnímají turisty v pozitivním smyslu. Respondenti mohli vybírat více odpovědí. Jako výhodu uvedli tržby, které rostou s vyšší koncentrací lidí ve městě a prodej takových druhů sortimentu, o které mimo sezonu není takový zájem, nebo jsou určeny právě pro turisty, např. upomínkové předměty. Méně, 20% respondentů uvedlo, že přínosem je také rozšíření okruhu zákazníků, protože z náhodně nakupujícího turisty se může stát stálý zákazník, který se bude k obchodníkovi při svých dalších návštěvách vracet, případně jeho kladné reference okruhu známých mohou upoutat pozornost dalších potenciálních zákazníků a tím i návštěvníků samotné Brtnice.

4. Je něco, co Vám na přítomnosti turistů ve městě vadí?

- a) požadavky na sortiment, který není v nabídce
- b) dotazy na informace o ubytování, stravování, historii či kultuře
- c) zvýšený nepořádek ve městě
- d) jiná, uveďte prosím jaká

Obrázek č. 8 Graf čtvrté otázky dotazníku pro podnikatele. Vlastní zpracování.

I když je zřejmé, že obchodníci vnímají turisty jako přínos, najdou se pochopitelně i aspekty, které jim mohou vadit. Proto jsem do dotazníku zařadila i otázku na případné obtěžující či nepříjemné stránky pohybu turistů ve městě. Většina obchodníků odpověděla, že jim na turistech nevadí nic, což je jistě pozitivní zpráva. Ale některým se jako obtěžující zdají dotazy turistů na ubytování, stravování či kulturu. Objevila se i připomínka, že se návštěvníci obchodníků ptají na veřejné WC, které by podle nich mělo být lépe a viditelněji označeno. Turisté se někdy na tyto věci ptají přímo v místě, kde uskutečňují nákup zboží, místo aby dotazy položili v Informačním centru, kde by se jim dostalo komplexnější odpovědi.

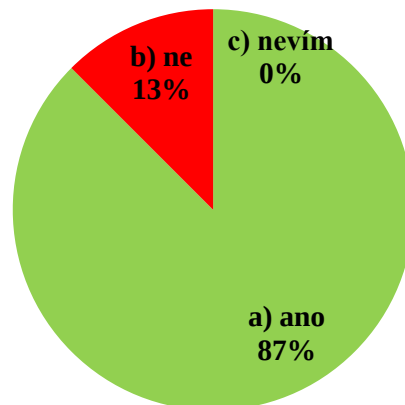
5. Svěřují Vám turisté dojmy z návštěvy Brtnice?

(pokud odpovíte ne, pokračujte na otázku č.8)

a) ano

b) ne

5. Svěřují Vám turisté dojmy z návštěvy Brtnice?

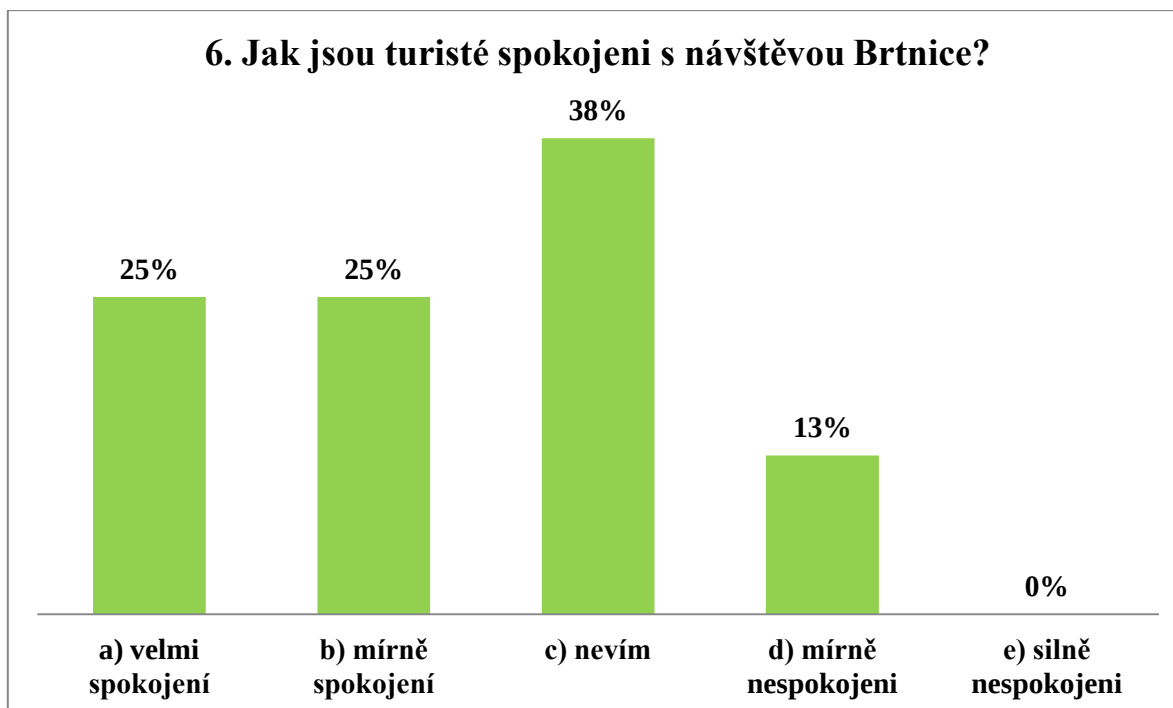

Obrázek č. 9 Graf páté otázky dotazníku pro podnikatele. Vlastní zpracování

Tuto otázku jsem použila jako rozřazovací. Pokud se obchodníkovi turisté nesvěřují se svými názory, tak pro něj dotazník pokračuje až otázkou číslo 8. Pokud s ním turisté komunikují o Brtnici, tak je mu určena i otázka č. 6 a 7.

6) Jak jsou turisté spokojeni s návštěvou Brtnice?

- a) velmi spokojeni
- b) mírně spokojeni
- c) nevím
- d) mírně nespokojeni
- e) silně nespokojeni

Obrázek č. 10 Graf šesté otázky dotazníku pro podnikatele. Vlastní zpracování.

Dle grafu otázky číslo šest vyplývá, že turisté jsou s návštěvou Brtnice převážně spokojeni. Nejvíce odpovědí však zaznamenala odpověď nevím. Lze tedy předpokládat, že turisté obchodníkům řeknou spíše konkrétní názory a připomínky, než celkový dojem. Podle mých zkušeností se tento jev v opačné formě vyskytuje při návštěvě Informačního centra. Tam turisté spíše řeknou celkový dojem, než konkrétní body, které jim vadí nebo se jim naopak líbí.

7. Jaké jsou nejčastější připomínky/pochvaly od návštěvníků směrem k Brtnici?

Poslední dvě otázky jsem nechala otevřené, aby měli obchodníci dostatečný prostor k rozepsání svých odpovědí. V dotaznících se objevilo několik zajímavých připomínek a postřehů.

Začnu pochvalami a pozitivními připomínkami. Turistům se nejvíce líbí samotné genius loci, neboli duch místa a atmosféra Brtnice. Dále je to architektura domů na náměstí a historické památky. Příjemný je také fakt, že turisté považují obyvatele Brtnice za příjemné a vstřícné. Což v kontextu s otázkou číslo 2, kde se obchodníci vyjádřili ke vztahu k turistům velmi pozitivně, dává prostor k vytvoření příjemného vztahu mezi návštěvníky a obyvateli Brtnice. Pokud si obě strany zachovají tento pozitivní přístup, bude z Brtnice místo, kam se turisté budou rádi vracet a místní lidé jejich přítomnost budou považovat za vítanou.

Co se týká negativních ohlasů, tak nejméně se turistům líbí současný stav zámku Brtnice. Ten, jakožto dominanta města, patří mezi místa, na která se turisté ptají nejčastěji nejen obchodníků, ale hlavně pracovníků Informačního centra. Bohužel zatím nelze turistům předat uspokojivou odpověď, neboť jak jsem již jednou psala, budoucnost zámku je nejistá. Dále turisté postrádají kvalitní ubytování. Tento nedostatek byl zmíněn již v analýze SWOT a dotazník jej potvrdil.

8. Jaké by byly Vaše připomínky a názory na Brtnici, pokud byste byli v pozici turisty?

Poslední otázku jsem položila z toho důvodu, že mne zajímaly názory samotných obchodníků – obyvatel Brtnice. Postavila jsem je do pozice turisty a vyšly zajímavé odpovědi. Opět se objevila připomínka k nedostatku ubytování. Zaujal mne názor, že v Brtnici není možné se ubytovat spontánně. Pokud by se návštěvníkovi ve městě líbilo a chtěl by se zdržet déle, tak je obtížné, ne-li nemožné, zde přespát. Ubytovací kapacity totiž bývají v sezoně na dlouhou dobu dopředu obsazené. Kromě ubytování chybí v Brtnici i více kvalitních restaurací. Sama tento problém vnímám, protože na náměstí a jeho blízkém okolí jsou pouze dva stravovací podniky a pokud jsou plné není možné se jinde najíst. Bylo by jistě žádoucí, kdyby v Brtnici vznikla kvalitní restaurace s takovými druhy jídel, které by uspokojily i hosty s odlišnými stravovacími návyky, například vegetariány, hosty s bezlepkovou dietou, odlehčená kuchyně apod. Jistě by takováto kvalitní restaurace přilákala do Brtnice hosty z širokého okolí

Dalším bodem, který obyvatelům vadí, je opět stav zámku. Je jistě přínosem, že se místní lidé zajímají o svoje okolí a velmi by si přáli místo chátrajícího zámku, který se pomalu rozpadá a začíná ohrožovat své blízké okolí, památku na kterou by mohli být pyšní.

Odpovědi na tuto otázku byly veskrze ve formě nedostatků. Ale sami obyvatelé vnímají Brtnici celkově jako pěkné město s příjemnou atmosférou.

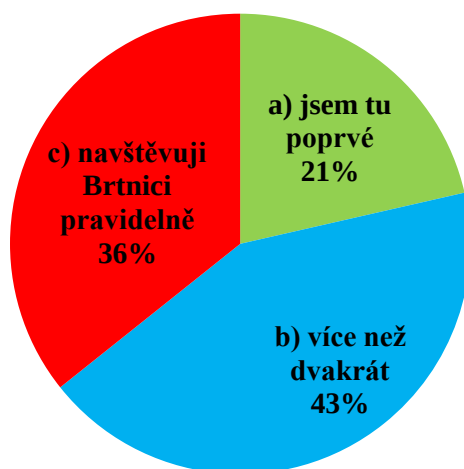
9.2 Dotazník pro turisty

Druhý typ dotazníku byl určen návštěvníkům Brtnice. Jeho cílem bylo zjistit názory turistů na Brtnici a jejich případné připomínky či návrhy na zlepšení nedostatků.

1) Kolikrát jste již navštívili Brtnici?

a) jsem tu poprvé 3 b) více než dvakrát 6 c) navštěvuji Brtnici pravidelně 5

1) Kolikrát jste již navštívili Brtnici?

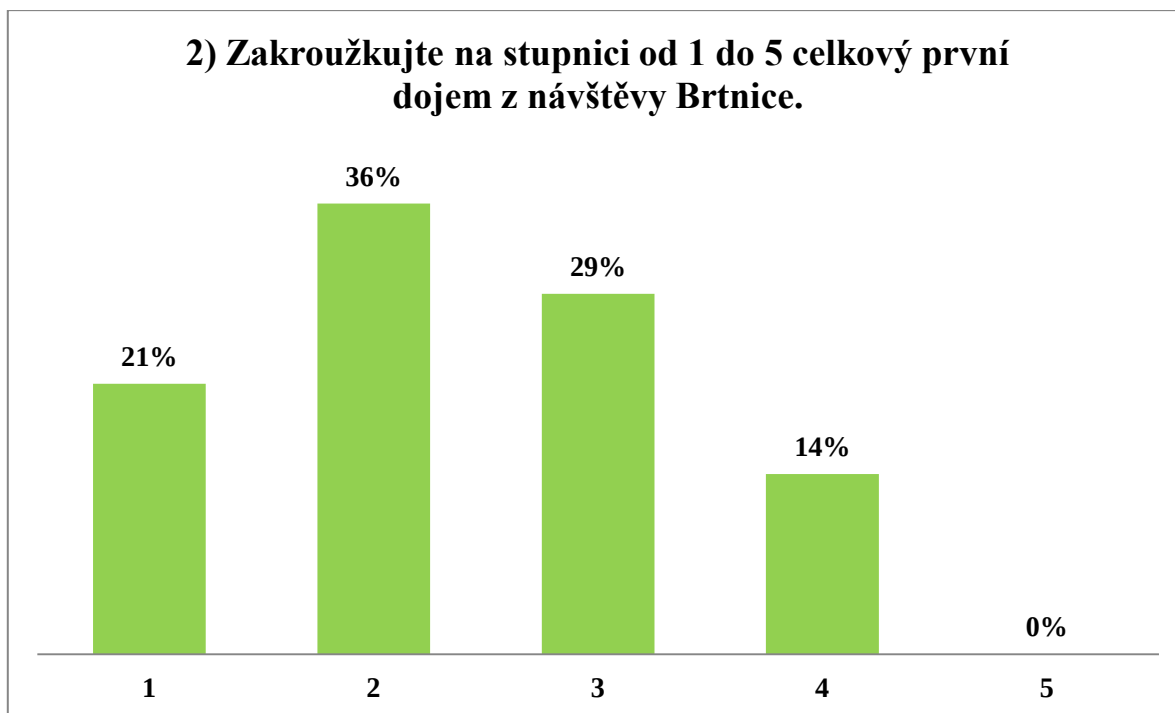

Obrázek č. 11 Graf první otázky dotazníku pro návštěvníky. Vlastní zpracování.

První otázka byla položena z toho důvodu, abych zjistila, zda se do Brtnice návštěvníci vrací, či se jedná spíše o jednorázové cesty. 43% respondentů uvedlo, že navštívilo Brtnici více než dvakrát a 36% navštěvuje Brtnici pravidelně. Z toho vyplývá, že se návštěvníkům zdá Brtnice natolik atraktivní, že se rádi vrací. Jen 21% odpovědělo, že je zde poprvé. Je třeba udržet atraktivnost Brtnice tak, aby se návštěvníci nepřestali vracet a ti, co jsou zde poprvé měli důvod ji navštívit znovu.

2) Zakroužkujte na stupnici od 1 do 5 celkový první dojem z návštěvy Brtnice. (stejně jako známky ve škole 1- velmi dobrý, 5 – velmi špatný)

1 2 3 4 5

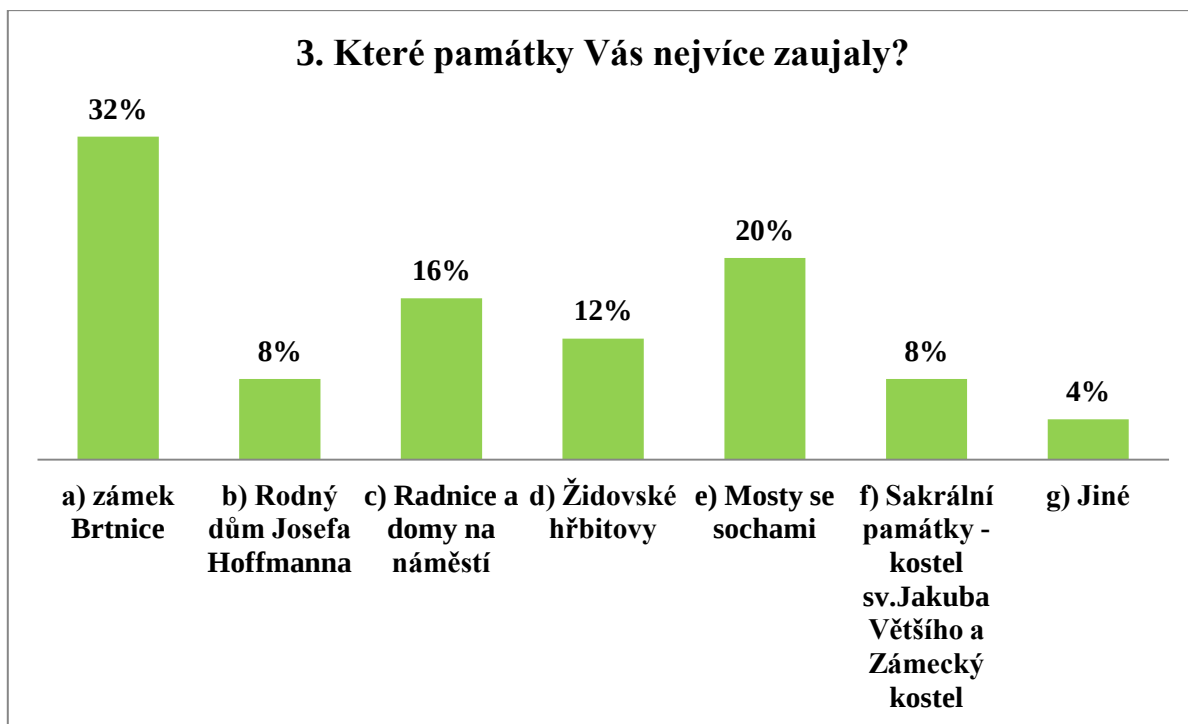

Obrázek č. 12 Graf druhé otázky dotazníku pro návštěvníky. Vlastní zpracování.

Z grafu otázky č. 2 lze vyčíst, že celkový první dojem, který mají návštěvníci Brtnice je veskrze pozitivní. Menšímu podílu respondentů se Brtnice na první pohled příliš nelíbila. Až při vyhodnocování dotazníku mne napadlo, že jsem mohla uvést doplňující dotaz na aspekty, dle kterých turisté vidí Brtnici jako nepříliš atraktivní. Ale lze předpokládat, že vliv na špatný dojem návštěvníků má především stav zámku Brtnice, nevzhledné nákupní středisko na náměstí nebo rozpadající se a neopravená fasáda Kábova domu.

3) Které památky Vás nejvíce zaujaly?

- a) zámek Brtnice
- b) Rodný dům Josefa Hoffmanna
- c) Radnice a domy na náměstí
- d) Židovské hřbitovy
- e) Mosty se sochami
- f) Sakrální památky – kostel sv. Jakuba Většího a Zámecký kostel
- g) jiné, uveďte prosím jaké

Obrázek č. 13 Graf třetí otázky dotazníku pro návštěvníky. Vlastní zpracování.

Nejvíce odpovědí v otázce nejzajímavějších památek obdržel dle předpokladů zámek Brtnice. I přes svůj současný technický stav je svojí velikostí a architekturou lákavým a atraktivním cílem turistů. Druhou nejvyhledávanější památkou jsou mosty se sochami. Sochy duchovních postav na mostech jsou dílem brtnického sochaře Davida Liparta, po němž je pojmenována i jedna z brtnických ulic. Pocházejí z 18. století a dotvářejí podobu Brtnice jako historického města, spolu s podobou radnice a architekturou domů na náměstí. V nedávné době proběhla postupná oprava fasád domů a restaurování soch na mostech. Tyto kroky vedou k zachování genia loci Brtnice, které se turistům dle odpovědí v obou dotaznících velmi líbí. Bylo by více než žádoucí, aby se svojí opravy dočkal i Kábův dům, jeden z posledních neopravených domů a Brtnice by tak získala uceleně opravené náměstí. Židovské hřbitovy obsahovaly 12% odpovědí. Vzhledem k početné židovské komunitě, která obývala Brtnici až do 2. světové války a zůstaly tu po ní nejen hřbitovy, ale i čtvrť a most, by bylo vhodné se touto problematikou zabývat. Například ve formě kulturní akce, která by připomněla život Židů v Brtnici. Sakrální turistika se dělí o 8% s Rodným domem Josefa Hoffmanna. Vzhledem ke vzrůstající popularitě sakrální turistiky si myslím, že toto číslo v příštích letech poroste. Zvláště na Vysočině, kde je víra a tradice s ní spojené silně zakořeněná.

Prekvapilo mne malé procento odpovědí pro Hoffmannův dům. Tento dům, kde se narodil a část života žil známý secesní architekt, nepatří mezi nejvyhledávanější památky. Je pravdou,

že na Vysočině není příliš známo, jak významnou osobností architektury byl. Myslím, že by bylo vhodné uspořádat kulturní akci právě pro upomínku tohoto známého rodáka, například v roce 2020 to bude 150 let od jeho narození.

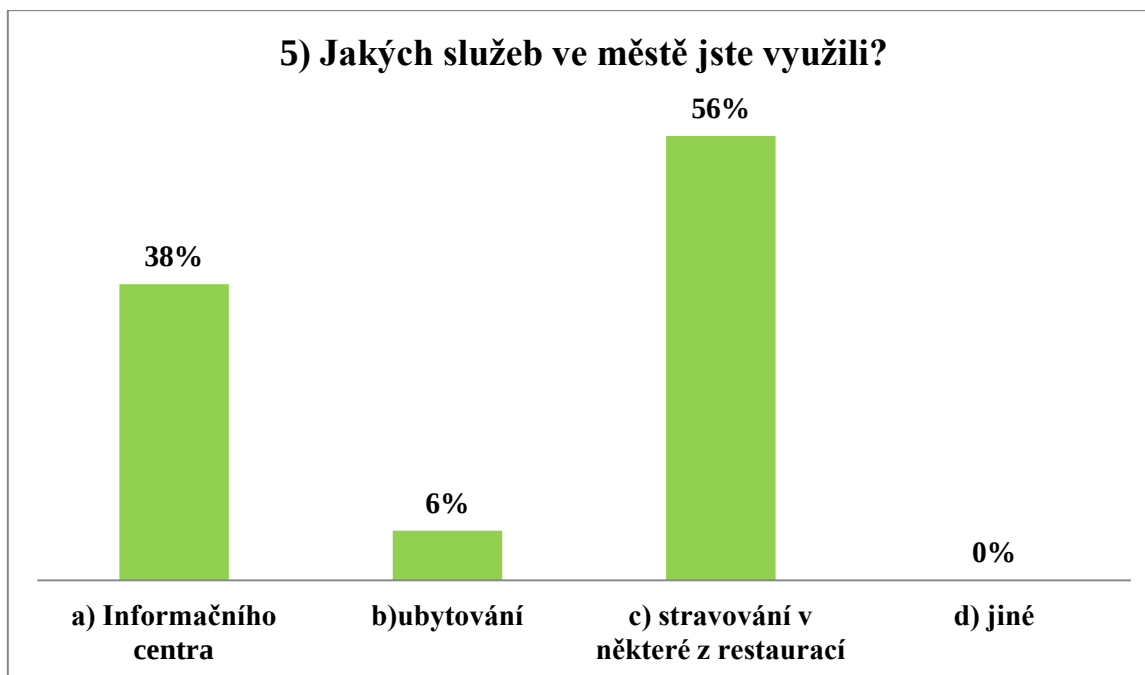
4) Postrádáte v Brtnici jiné atraktivita nebo způsoby využití stráveného času?

Nejvíce odpovědi na tuto otázku se týkalo absence činností a aktivit pro rodiny s dětmi. Tato skutečnost je uvedena i v analýze SWOT, jako příležitost. Bohužel Brtnice nedisponuje ani dostatečným množstvím dětských hřišť a možnostmi trávení volného času pro děti brtnických rodin, natož pro děti turistů. To vnímám jako velký nedostatek a věřím, že pokud by se tento chybějící segment správně využil, přilákal by do Brtnice další návštěvníky. Můj osobní postřeh je, že největší skupinu turistů tvoří právě rodiny s dětmi různého věku. Výše uvedená Stezka medvěda Brtníka je jedním z návrhů, jak vytvořit atraktivita lákající k návštěvě právě rodiny s dětmi.

Další odpovědi již byly v podstatně menším množství, ale objevil se zajímavý poznatek a to, že v Brtnici chybí návštěvníkům hudební akce. V loňském roce proběhl Brtfest, což byla přehlídka kapel s doprovodným programem. Konal se však v termínu tradiční Brtnické pouti, která se konala ke konci srpna. Festival byl spíše součástí této pouti. Pokud by se vytvořil originální festival, který by měl samostatné datum, jistě by se stal hojně navštěvovaným. Jednou z prvních vlaštovek byla Přehlídka amatérského umění na Vysočině, kterou v roce 2016 již podruhé uspořádalo Komunitní centrum pro rodinu Brtnice. Jednalo se o vystoupení amatérských uměleckých souborů z Vysočiny.

5) Jakých služeb ve městě jste využili?

- a) informačního centra
- b) ubytování
- c) stravování v některé z restaurací
- d) jiné, uveďte prosím jaké

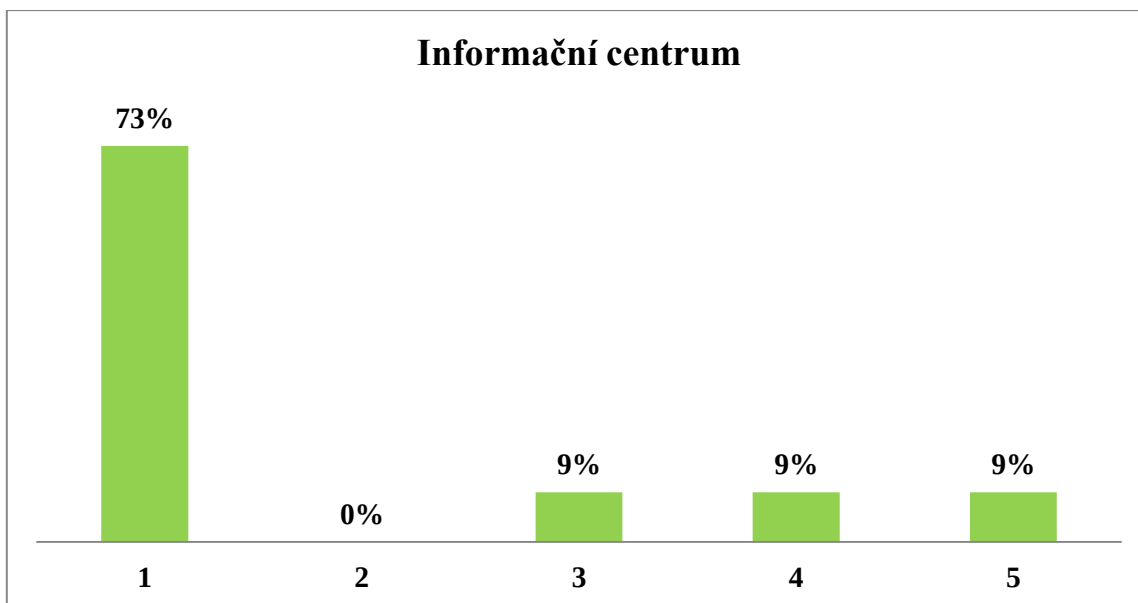

Obrázek č. 14 Graf páté otázky dotazníku pro návštěvníky. Vlastní zpracování.

Graf k otázce č. 5 ukazuje, že nejvíce využívají návštěvníci stravovacích služeb. Proto by již zmíněné vybudování nové restaurace stálo za zvážení. Dále návštěvníci nejvíce využívali služeb Informačního centra, které je situované na dobře dostupném místě a viditelně označené. Nejméně respondentů využilo ubytovacích služeb. Tento fakt logicky vyplývá z již popsané situace malého množství ubytovacích kapacit. Věřím, že kdyby se tyto kapacity v adekvátní míře navýšily, byly by plně využívány.

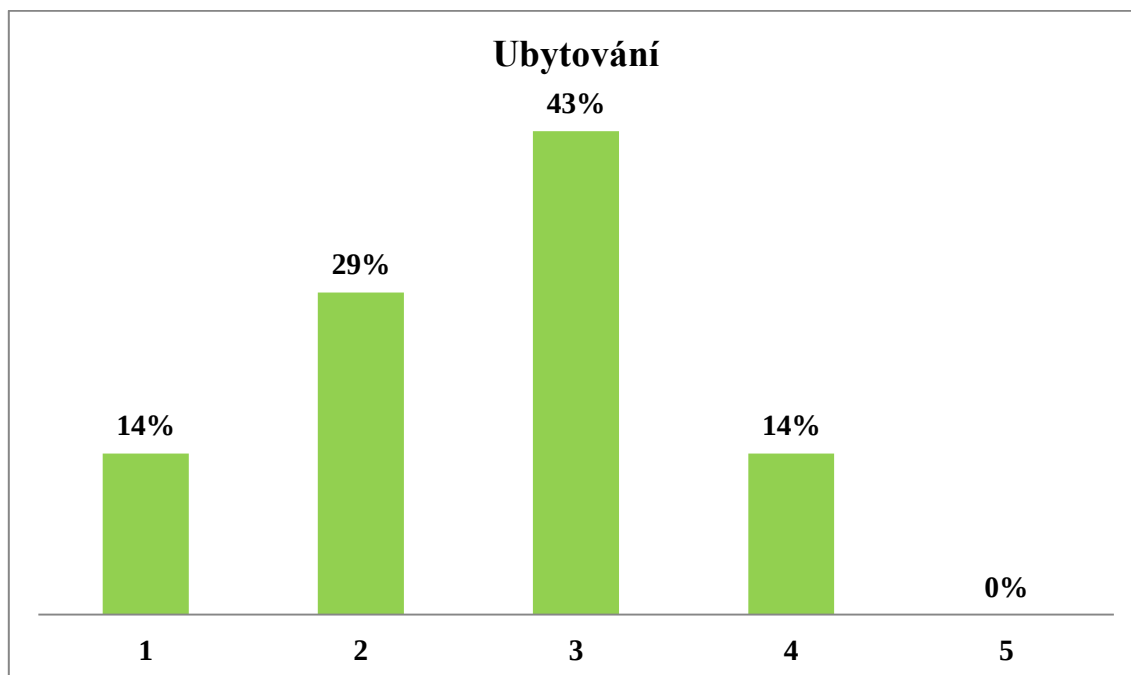
6) Jak jste byli spokojeni s využitými službami?

Informační centrum	1	2	3	4	5
Ubytování	1	2	3	4	5
Stravování	1	2	3	4	5

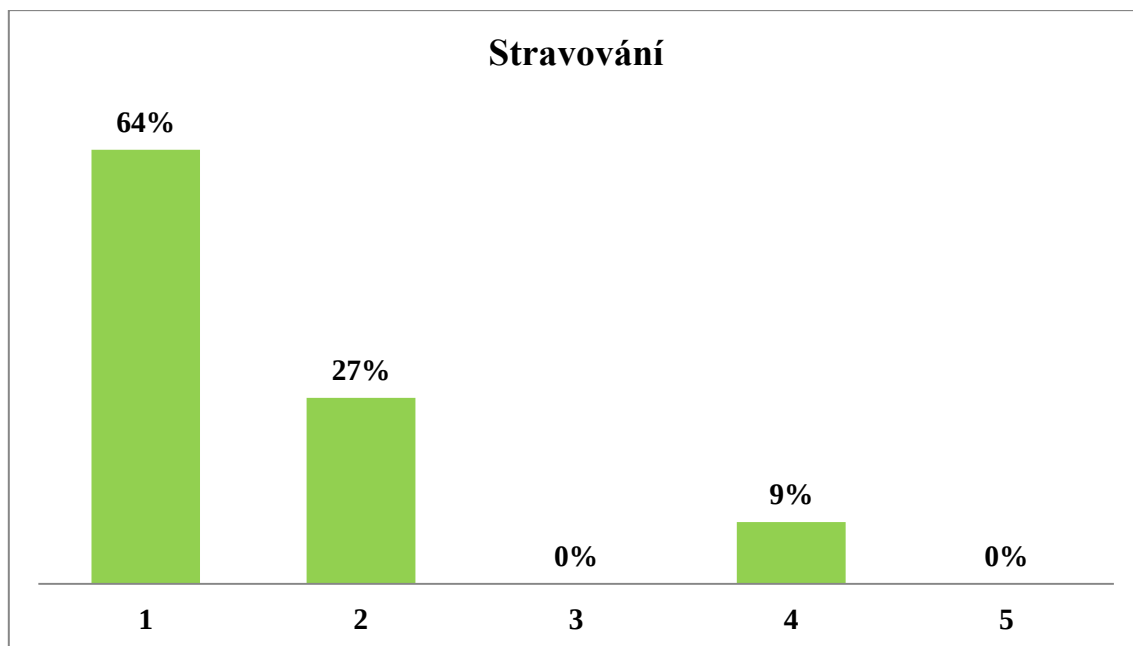
Obrázek č. 15 Graf šesté otázky dotazníku pro návštěvníky – Informační centrum. Vlastní zpracování.

Na škále spokojenosti turistů se službami Informačního centra je jich nejvíce spokojeno 73%. Respondentů, kteří byli s těmito službami nespokojeni je zanedbatelné množství. Z toho lze usuzovat, že tato služba je na kvalitní a uspokojivé úrovni.

Obrázek č. 16 Graf šesté otázky dotazníku pro obchodníky – ubytování. Vlastní zpracování.

Nejvíce respondentů smýšlí o ubytovacích službách jako o průměrných. Zde je prostor pro zlepšování jak kapacit, tak kvality ubytování.

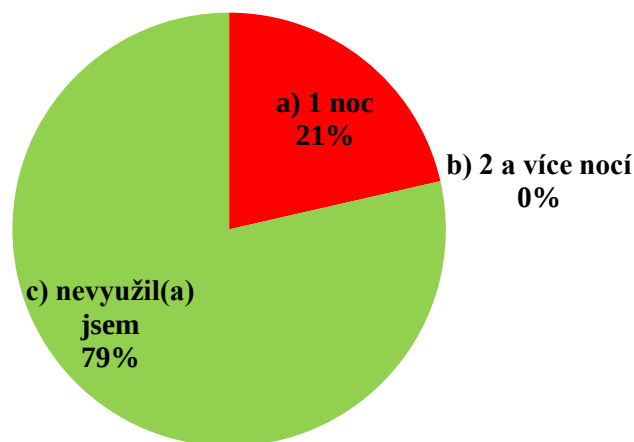
Obrázek č. 17 Graf šesté otázky dotazníku pro návštěvníky – stravování. Vlastní zpracování.

Se stravovacími službami je většina respondentů velmi spokojena. Tento trend je třeba udržovat a stejně jako u ubytovacích služeb navýšit kapacity.

7) Pokud jste využili ubytovacích služeb, kolik nocí jste se zdrželi?

- a) 1 noc
- b) 2 noci a více
- c) 7 nocí a více

7) Pokud jste využili ubytovacích služeb, kolik nocí jste se zdrželi?

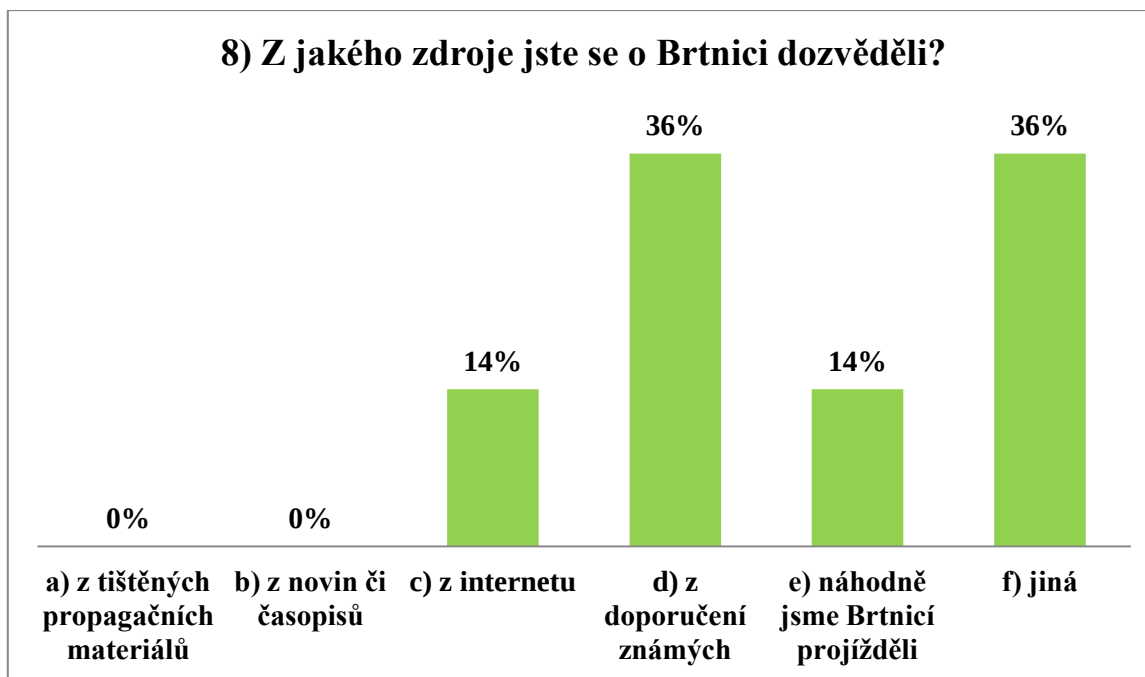

Obrázek č. 18 Graf sedmé otázky dotazníku pro návštěvníky. Vlastní zpracování.

Otázka číslo 7 souvisí s předchozími otázkami na ubytování. Nejvíce, tj. 79% respondentů se v Brtnici nezdrželo přes noc a více než dvě noci zde nestrávil nikdo z dotázaných. Pouhých 21% respondentů se zdrželo přes jednu noc. Zde bych pro příště doplnila i otázku, kterého ubytovacího zařízení využili, protože je pravděpodobné, že v této skupině respondentů jich určitá část přespala nikoliv v komerčním ubytovacím zařízení, ale u příbuzných nebo známých.

8) Z jakého zdroje jste se o Brtnici dozvěděli?

- a) z tištěných propagačních materiálů
- b) z novin či časopisu
- c) z internetu
- d) z doporučení známých
- e) náhodně jsme Brtnici projížděli
- f) z jiného zdroje, jakého?

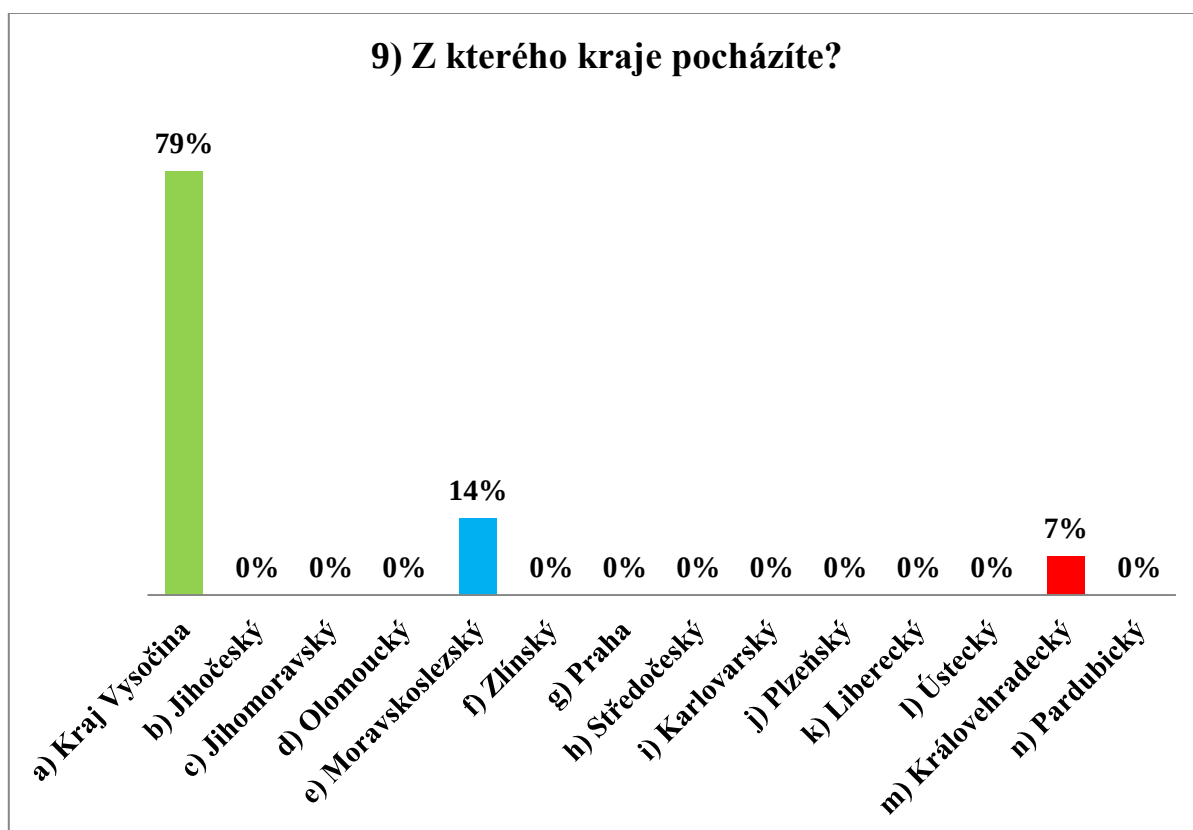

Obrázek č. 19 Graf osmé otázky dotazníku pro podnikatele. Vlastní zpracování.

Tuto otázku jsem položila, abych zjistila, jak silná je propagace města. Nejvíce návštěvníků přijelo do Brtnice na doporučení známých. To je pozitivní zpráva, protože z ní vyplývá, že návštěvníci šíří o Brtnici pochvalné recenze. Stejně velké procento odpovědělo, že se o Brtnici dozvědělo z jiných, než uvedených zdrojů. Ty se ale často daly zařadit mezi ty navržené. Například odpověď, že se o Brtnici návštěvníci dozvěděli od příbuzných se dala zařadit mezi doporučení známých. Ale další odpovědi již byly adekvátní, například že návštěvníci bydlí kousek od Brtnice, nebo sem zamířili na základě informačních tabulí umístěných podél silnic v blízkém okolí města. Stejná procenta získaly odpovědi c a e. Odpověď c, kde byl uveden jako zdroj internet, patří obecně mezi nejdynamičtější se rozvíjející zdroje informací o turistických cílech. Náhodně Brtnicí projíždělo 14% respondentů. S tímto důvodem návštěvy jsem se setkávala často i na své praxi v Informačním centru. Vzhledem k tomu, že Brtnice leží na spojovací silnici mezi dvěma většími městy Jihlavou a Třebíčí a v blízkosti dalších turistických cílů (Telč, Třešť), je tento fakt poměrně očekávaný. Nikdo z respondentů neuvedl jako zdroj informací o Brtnici tištěné nebo propagační materiály. Zde tedy existují rezervy, které je třeba využít. Například vytvořit dostatek turistických propagačních materiálů, které by byly poskytnuty ostatním turistickým regionům k nabídce pro turisty. Případně vytvořit komerční článek do některých časopisů a periodik, které se zabývají turismem a cestovním ruchem. Myslím, že návštěvníci ze vzdálenějších krajů nemají příliš šanci se o Brtnici dozvědět, když cestují do známějších turistických regionů, jako je například Telč.

9) Z kterého kraje pocházíte?

a) Kraj Vysočina	h) Královehradecký
b) Praha	ch) Pardubický
c) Středočeský	i) Jihočeský
d) Karlovarský	j) Jihomoravský
e) Plzeňský	k) Olomoucký
f) Liberecký	l) Moravskoslezský
g) Ústecký	m) Zlínský

Obrázek č. 20 Graf deváté otázky dotazníku pro návštěvníky. Vlastní zpracování.

Poslední otázka sloužila ke zjištění, z jakého kraje turisté nejčastěji do Brtnice přijíždějí. Dle očekávání nejvíce turistů pochází z domovského kraje, z Vysočiny. Tento fakt potvrzuje výsledky předchozí otázky, kde se domnívám, že turisté ze vzdálenějších krajů nemají o Brtnici žádné informace, tedy že chybí účinná propagace města jako turistického cíle.

10. Shrnutí

Teoretická práce sloužila jako výchozí bod a opora pro část praktickou. Popsala jsem teorii cestovního ruchu, jeho historii, typologii a předpoklady. Dále byly popsány organizace působící v cestovním ruchu, jeho legislativa a způsoby financování.

V praktické části práce jsem začala popisem Kraje Vysočina. Následně jsem uvedla obecné informace o Brtnici. Bylo také důležité popsat historii Brtnice a jejího blízkého okolí pro pochopení historického významu tohoto města a jeho památek. Kulturně-historické památky jsem popsala v kapitole č. 3.3.

Dále jsem určila typy a druhy cestovního ruchu, které jsou a mohou být realizovány v Brtnici. Řazení, jež jsem použila bylo Také jsem vyjmenovala přírodní lokalizační, kulturně-historické lokalizační a realizační předpoklady města. Tento popis byl důležitý pro další výzkumnou práci. Bylo třeba vědět s jakými předpoklady lze dále pracovat.

Pro výzkum nástrojů, jenž by do Brtnice přivedly více turistů, jsem použila analýzu SWOT. Při své celosemestrální praxi na Informačním centru Brtnice jsem měla k dispozici dostatek informací, abych tuto analýzu mohla vytvořit. Během výzkumu analýzy bylo důležité zjistit silné a slabé stránky, ohrožení a příležitosti zkoumané lokality.

Silnými stránkami města jsou její kulturně-historické památky, krajinný ráz, absence průmyslové zóny a dobrá dopravní dostupnost. Jako slabé jsem zhodnotila špatný stav zámku, málo ubytovacích kapacit a mimo historické památky málo atraktivit. V příležitostech jsou uvedeny chybějící atraktivity pro rodiny s dětmi a možnost využití prostor historických památek. V kategorii ohrožení je zařazena velká konkurence známějších turistických cílů v okolí, projednávaná stavba průmyslové zóny a nejistá budoucnost zámku Brtnice.

Výsledky této analýzy mne dovedly k několika nástrojům, které by mohly pomoci přitáhnout pozornost turistů k tomuto městu. Využila jsem příležitosti, kterou nabízely volné prostory Kábova domu na náměstí a ve spolupráci s Komunitním centrem pro rodinu Brtnice, jsem uspořádala kulturní akci – výstavu, s názvem Oživení Kábova domu, aneb „Výstafka“. Tato akce měla za cíl upozornit na nevyužité prostory kulturní památky, přitáhnout pozornost místních obyvatel k tomuto domu a hlavně vytvořit další atraktivní turistický cíl. V textu práce jsem popsala realizaci výstavy, jednotlivé vystavovatele a jejich exponáty, způsob financování a historii Kábova domu, kde byla výstava umístěna. Výstava se dle ohlasů návštěvníků líbila a navštívili ji jak místní lidé, tak příchozí turisté.

Je v plánu v podobných akcích pokračovat a využívat tak prostor Kábova domu k rozvoji kulturního života v Brtnici. Další příležitost, a to absenci atraktivit pro děti, jsem využila k vytvoření Stezky medvěda Brtníka. Realizace této naučné stezky by mohla vytvořit zajímavý cíl pro širokou skupinu návštěvníků. Navrhla jsem hrubou formu a strategii stezky, která by byla detailněji zpracována až při případné realizaci. Dále byly uvedeny možné způsoby jejího financování. Z celého výzkumu vyplývá, že je třeba uchovat historický charakter města a podporovat ty projekty a činnosti, které udržují jeho atmosféru.

Další metodou výzkumu pro tuto práci bylo dotazníkové šetření. To jsem uskutečnila, protože pro tuto práci je klíčový názor jak obyvatel Brtnice, tak hlavně jejich návštěvníků. Také jsem dotazníky využila jako zdroj pro vytvoření dalších nástrojů pro zvýšení návštěvnosti města. Dotazníky vznikly ve dvou mutacích, první pro obchodníky podnikající v Brtnici a druhý pro turisty, kteří Brtnici navštívili.

Dotazníkem pro obchodníky jsem chtěla zjistit, jaká nálada panuje mezi obyvateli města vůči turistům. Obchodníci, kteří zde podnikají, jsou také obyvateli Brtnice. Počet respondentů nebyl příliš vysoký, ale měl kvalitní vypovídací hodnotu. Výsledky dotazníku jsou poměrně uspokojivé, protože obchodníci vnímají turisty pozitivně a vidí v nich přínos pro město i svoje podnikání. Tato informace je důležitá pro to, aby se turisté cítili ve městě dobře a vnímali vůči sobě přátelskou atmosféru. Dále jsem tuto verzi dotazníku brala jako nepřímý zdroj informací o názorech turistů na Brtnici. Ti často s obchodníky hovoří o Brtnici, či jim pokládají rozmanité otázky na město. Z takto získaných názorů turistů jsem vyhodnotila, že se jim Brtnice líbí, vnímají její atmosféru a líbí se jim kulturně-historické památky. Ale samozřejmě také vnímají neuspokojivý stav zámku, který je bohužel černou tečkou na kráse Brtnice. Jako řešení této situace jsem uvedla zlepšení komunikace a spolupráce s majitelem zámku, což se ale zatím jeví jako velmi obtížné.

Druhý typ dotazníku, určený turistům, si kladl za cíl zjistit jejich osobní názory na město Brtnice a získat konkrétní tipy na zlepšení nedostatků.

I z tohoto dotazníku bylo zjevné, že turisté jsou nadšeni z celkové atmosféry Brtnice. Poměrně spokojeni jsou i s nabízenými službami informačního centra, ubytování a stravování. Existují zde však mezery, které by bylo vhodné zaplnit zvýšením ubytovacích kapacit a případně dát za vznik nové restauraci.

Dále tento dotazník potvrdil výsledek analýzy SWOT, kdy návštěvníkům chybí možnosti trávení času ve městě vyžitím pro rodiny s dětmi. Tento dotaz bývá velmi často pokládán i pracovníkům Informačního centra, kteří bohužel nemohou dát turistům uspokojivou odpověď. Řešením by byla například navrhovaná Stezka medvěda Brtníka, nové atraktivní dětské hřiště či interaktivní muzejní expozice zaměřená na dětské návštěvníky. Překvapivý výsledek tento dotazník přinesl směrem k Rodnému domu Josefa Hoffmanna. O tomto, ve světě známém architektovi, často nemají informace ani návštěvníci přijíždějící z blízkého okolí, natož ze vzdálenějších krajů. Bylo by tedy vhodné na tuto slavnou brtnickou osobnost upozornit uspořádáním kulturní akce s ní spojenou. Dalším výsledkem tohoto dotazníku byl také fakt, že Brtnici by velmi pomohla lepší a propracovanější propagace, která by do města přilákala více turistů i ze vzdálenějších koutů republiky.

11. Závěr

Jako téma svojí bakalářské práce jsem zvolila město Brtnice, respektive jeho znovuoživení. Vytvořit závěrečnou studijní práci na toto téma jsem chtěla již na začátku svého vysokoškolského studia.

V současné době jsem spokojeným obyvatelem Brtnice, vnímám její krásu, ale nezavírám oči před nedostatky. Tuto práci jsem psala proto, abych alespoň trochu přispěla k jejímu rozvoji.

Dospěla jsem k názoru, že turismus a cestovní ruch má v tomto městě velikou budoucnost, jak ukázal i výzkum dotazníkového šetření a analýzy SWOT. Jen je třeba správně využít nabízených možností a vyvarovat se chybných kroků, kterým by byla například stavba průmyslové zóny. Výsledky obou použitých výzkumných metod se v mnoha bodech shodovaly. Především v potřebě intenzivnější práce s turismem a cestovním ruchem. S tím je třeba počítat jako s plnohodnotným odvětvím kultury a ekonomiky. Turismus v Brtnici je třeba brát jako velký přínos a návštěvníkům poskytovat nejvyšší možný zážitek a nejvyšší služby, kterých je město schopno. Jen tak se Brtnice dostane do povědomí nejširší turistické veřejnosti. Ta může dále šířit pozitivní reference a do města bude přijíždět více návštěvníků, kteří budou přínosem pro ekonomiku města a tím i jeho rozvoj.

V této bakalářské práci jsem navrhla několik nástrojů a řešení jak zvýšit návštěvnost v Brtnici a rozvíjet cestovní ruch. Díky praktické zkušenosti s pořádáním kulturní akce jsem si uvědomila důležitost takových aktivit. Pozitivní reakce návštěvníků „Výstafky” byly příjemnou zpětnou vazbou a hlavně znamením, že obyvatelé a turisté kulturní, hudební nebo

jiné akce vítají. Tyto akce se pak mohou stát pro turisty nejen zpestřením návštěvy, ale i vyhledávaným cílem.

Se stoupající popularitou cestování věřím, že si do Brtnice bude nacházet cestu stále více turistů. Myslím si, že pokud by se skutečně podařilo opravit a zpřístupnit Zámek Brtnice, opravit Kábův dům, vytvořit atraktivitu pro rodiny s dětmi a zachovat jedinečné *genius loci*, dostala by se Brtnice na úroveň turistického zájmu například Telče či jiných hojně navštěvovaných lokalit cestovního ruchu.

Shromáždila jsem v této bakalářské práci poznatky a závěry, které mohou, dle mého názoru, sloužit jako zdroj informací a inspirace pro cestovní ruch v Brtnici. Práci jsem nabídla Městskému úřadu v Brtnici, kde může být použita pro další rozvoj turismu ve městě.

Seznam zdrojů a použité literatury

Tištěné zdroje

- 1) LINDEROVÁ, PH.D., Ing.Ivica. *Cestovní ruch.: Teoretická a právní východiska*. 1. Praha: IDEA SERVIS, M. Horákové 90, 170 00 Praha 7, 2015. ISBN 978-80-85970-86-9.
- 2) GALVASOVÁ, Iva, Jan BINEK, Jan HOLEČEK, Kateřina CHABIČOVSKÁ a Zdeněk SZCZYRBA. *Průmysl cestovního ruchu*. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008. ISBN 978-80-87147-06-1.
- 3) VYSTOUPIL, CSC., doc.RNDr. Jiří, Ing. Martin ŠAUER, PHD. a kolektiv. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7.
- 4) ORIEŠKA, PH.D, doc. Ing. Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 1. Praha: IDEA SERVIS, konsorcium, 2010. ISBN 978-80-85970-68-5.
- 5) BALCÁREK, PhDr. Pavel, doc. PhDr. František ČAPKA, CSC., PhDr. Zdeněk MĚŘÍNSKÝ, CSC., PhDr. Vratislav NEJEDLÝ, PhDr. Jan TROJAN, CSC. a PhDr. Marie ZAORALOVÁ. *Dějiny Brtnice a připojených obcí*. 1. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1988. ISBN 59-308-86.
- 6) MĚŘÍNSKÝ, CSC., Prof. PhDr.Zdeněk, Ing. arch. Dana NOVOTNÁ, PH.D. a Mgr. Martina STRAKOVÁ. *Brtnice: Rodiště Josefa Hoffmanna*. 1. Brtnice, 2006.
- 7) NEČADOVÁ, Věra. *Veřejná správa*. Jihlava : Studijní opora, Vysoká škola polytechnická, 2009. 143 s. ISBN 978-80-87035-19-1.
- 8) NEČADOVÁ, V.: *Veřejné finance*, Studijní opora, Jihlava: Vysoká škola polytechnická, 2012, 327 str. ISBN 978-80-87035-69-6.

Elektronické zdroje

- 1] Vítejte na Vysočině. *Kraj Vysočina.: O Kraji Vysočina* [online]. [cit. 2017-03-24]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/vitejte-na-vysocine/d-4000086/p1=1205>
- 2] Císařská silnice Vídeň - Praha. *Historie obce Pavlice* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: http://pavlice-historie.wz.cz/cisarska_silnice.html

3] Historické památky v Brtnici. *Brtnice: Oficiální webové stránky města* [online]. [cit. 2017-03-09]. Dostupné z: <http://brtnice.cz/historicke%2Dpamatky/d-87565/p1=3048>

4] Dotace pro nestátní neziskové organizace. *Ministerstvo pro místní rozvoj*. [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Programy-a-dotace/Dotace-pro-nestatni-neziskove-organizace-2017>

5] Vzdělávání, personalistika. *Dotační.info: Největší portál o dotacích v ČR*. [online]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: <http://www.dotacni.info/dotace-podle-oboru/vzdelavani-personalistika/>

Obrázky

1) Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře - památka světového kulturního dědictví UNESCO. *Vítejte na Vysočině: Turistický průvodce* [online]. [cit. 2017-03-29]. Dostupné z: <http://www.region-vysocina.cz/poutni-kostel-sv-jana-nepomuckeho-na-zelene-hore-pamatka-svetoveho-kulturniho-dedictvi-unesco-cx559>

2) Císařská silnice Vídeň - Praha. *Historie obce Pavlice* [online]. [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: http://pavlice-historie.wz.cz/cisarska_silnice.html

3) Plakát „Výstafky“. Autor Jitka Ludmilová, 2016.

4) Galerie - Bývalý Kábův dům. *Mapy.cz* [online]. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6785415&y=49.3043332&z=17&gallery=1&source=base&id=1915222>

Tabulky

1) Typologie cestovního ruchu. Použito z: Typologie cestovního ruchu. VÁVRA A KOLEKTIV, Ing.Oldřich. *Praktické marketingové aplikace*. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Nakladatelství Oeconomica., 2007, s. 48-49. ISBN 978-80-245-1307-2.z

2) Hosté a přenocování v lázeňských zařízeních podle zemí. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CRU06&z=T&f=TABULKA&katalog=31744&c=v3~8_RP2016#w=

3) Počet hostů ubytovaných v lázeňských zařízeních za rok 2016 podle vybraných zdrojových zemí.Vývoj počtu ubytovacích zařízení, pokojů, lůžek, míst pro stany a karavany a hostů od

roku 1990. Česká republika od roku 1989 v číslech - 2015: Cestovní ruch. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-vy42dggohg#10>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Druhy cestovního ruchu – str. 14 a 15

Tabulka č. 2 Počet hostů ubytovaných v lázeňských zařízeních za rok 2016 podle vybraných zdrojových zemí. – str. 19

Tabulka č. 3 Vývoj počtu ubytovacích zařízení, pokojů, lůžek, míst pro stany a karavany a hosty od roku 1990. – str. 24

Tabulka č. 4 Analýza SWOT – str. 40

Tabulka č. 5 Analýza SWOT Brtnice – str. 40 - 41

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře – str. 30

Obrázek č. 2 Trasa Haberské stezky – str. 32

Obrázek č. 3 Plakát „Výstafky” - str. 41

Obrázek č. 4 Kábův dům – str. 44

Obrázek č. 5 Graf první otázky dotazníku pro podnikatele – str. 49

Obrázek č. 6 Graf druhé otázky dotazníku pro podnikatele – str. 50

Obrázek č. 7 Graf třetí otázky dotazníku pro podnikatele – str. 51

Obrázek č. 8 Graf čtvrté otázky dotazníku pro podnikatele – str. 52

Obrázek č. 9 Graf páté otázky dotazníku pro podnikatele – str. 53

Obrázek č. 10 Graf šesté otázky dotazníku pro podnikatele – str. 54

Obrázek č. 11 Graf první otázky dotazníku pro návštěvníky – str. 56

Obrázek č. 12 Graf druhé otázky dotazníku pro návštěvníky – str. 57

Obrázek č. 13 Graf třetí otázky dotazníku pro návštěvníky – str. 58

Obrázek č. 14 Graf páté otázky dotazníku pro návštěvníky – str. 60

Obrázek č. 15 Graf šesté otázky dotazníku pro návštěvníky – Informační centrum – str. 61

Obrázek č. 16 Graf šesté otázky dotazníku pro obchodníky – ubytování – str. 61

Obrázek č. 17 Graf šesté otázky dotazníku pro návštěvníky – stravování – str. 62

Obrázek č. 18 Graf sedmé otázky dotazníku pro návštěvníky – str. 63

Obrázek č. 19 Graf osmé otázky dotazníku pro podnikatele – str. 64

Obrázek č. 20 Graf deváté otázky dotazníku pro návštěvníky – str. 65

Seznam příloh

Příloha č. 1 Závěrečné vyučování grantu města na akci „Výstafka“

Příloha č. 2 Dotazník pro podnikatele

Příloha č. 3 Dotazník pro návštěvníky

Příloha č. 4 DVD s vernisáží „Výstafky“